

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2017

Dominik Matouš

Univerzita Hradec Králové
Filosofická fakulta
Katedra sociologie

Participace mladých lidí na organizacích občanské společnosti ve městě Litomyšl

Bakalářská práce

Autor: Dominik Matouš
Studijní program: B6703 / Sociologie
Studijní obor: 6703R004 / Sociologie obecná a empirická
Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D.

Hradec Králové 2017

Zadání bakalářské práce

Autor: Dominik Matouš

Studium: F13375

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: **Participace mladých lidí v organizacích občanské společnosti ve městě Litomyšl**

Název bakalářské práce AJ: Participation of young people in civil society organizations in Litomyšl

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce představuje empirické šetření. Výzkumným cílem je zjistit u mladých lidí, kteří participují v organizacích občanské společnosti ve městě Litomyšl, jejich motivace a míru zapojení, jejich hodnocení a očekávání spojená s místem a funkcemi občanské společnosti ve městě. Předmětem zkoumání je zároveň struktura občanské společnosti ve městě a soudobé její proměny. Bude zejména uplatněna kvalitativní metoda s využitím techniky rozhovorů podle předem připraveného scénáře. Konkretizace výběru vzorku bude upřesněna v průběhu řešení úlohy.

Alan, Josef (ed.). 1995. Dialogy o občanské společnosti. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství. Knižnice Sociologických aktualit, sv. 3. Guasti, Petra. 2007. Povaha občanské společnosti v České republice v kontextu střední Evropy. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR. Sociologické disertace. Krejčí, Jaroslav, Zdeněk Jeník (eds.). 2003. Česká občanská společnost a modely demokracie v 21. století: sborník statí z mezioborového 10. semináře konaného ve dnech 16. a 17. května 2003 v Krnově. Opava: Literature & Sciences. Mansfeldová, Zdenka, Aleš Kroupa (eds.). 2005. Participace a zájmové organizace v České republice. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství. Studie (Sociologické nakladatelství). Müller, Karel B., Karel Müller. Evropa a občanská společnost: projekt evropské identity. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. Sociologické aktuality. Šamalík, František. 1995. Občanská společnost v moderním státě. 1. vyd. Brno: Doplněk.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D.

Oponent: Mgr. Josef Bernard, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 31.3.2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 10. května 2017

.....

Dominik Matouš

Anotace

Práce si klade za účel zkoumat působnost aktérů z řad mladých lidí, a to ve věku od 15 do 30 let, na poli občanské společnosti ve městě Litomyšl. Hlavním cílem je charakteristika participantů rozdílných seskupení podle jejich motivace být členem a podle jejich společenského kontextu. Předmětem kategorizace jsou zároveň i jednotlivé struktury občanské společnosti. Dalším část výzkumu porovnává účely fungování spolků s důvodem účasti jejich participantů. Výzkumným nástrojem je kvalitativní metoda založená na předem připravených strukturovaných rozhovorech, které byly následně analyzovány.

Klíčová slova: Občanská společnost, spolky, angažovanost mládeže, participace

Annotation

The thesis is designed to examine participation of actors of age from 15 to 30 years in the field of civil society in Litomyšl. The main objective is to characterize the participants according to their motivation to be a member and according to their social context. The subject of categorization is also the individual structures of civil society. Another part of the research compares the purpose of the clubs with the reason of their participants to get involved. The research tool is a qualitative method based on pre-arranged structured interviews, which are analysed.

Key words: Civil society, clubs, youth involved, participation

Poděkování:

Rád bych poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce doktoru Miroslavu Jouklovi za čas, který mi byl ochotný věnovat, jeho cenné rady a motivující přístup při konzultacích mé bakalářské práce. Dále bych rád poděkoval všem respondentům, kteří byli ochotní se mnou uskutečnit rozhovor, a v neposlední řadě také studentům nižších ročníků sociologie, kteří se mnou spolupracovali formou přepisu nahraných rozhovorů.

Obsah

Úvod.....	10
1 Stav dosavadního poznání a teoretická východiska.....	13
1.1 Občanská společnost	13
1.1.1 Vymezení pojmu občanská společnost	13
1.1.2 Funkce občanské společnosti.....	18
1.1.3 Typologie organizací občanské společnosti	22
1.1.4 Alternativní označení občanské společnosti s využitím slova „sektor“	23
1.2 Spolky	25
1.2.1 Definice spolku	25
1.2.2 Vnitřní struktura spolku	26
1.2.3 Založení a zrušení spolku	26
1.2.4 Transformace občanského sdružení na spolek.....	27
1.3 Mládež jako zkoumaná populace	27
1.4 Shrnutí.....	28
2 Cíle a výzkumné otázky empirického výzkumu.....	29
3 Výzkumné metody.....	29
4 Konstrukce vzorku a jeho výběr	31
5 Souhrnné charakterizující texty a tabulky	32
5.1 Charakteristika spolků pohledem členů jejich vedení.....	33
5.1.1 Skaut	33
5.1.2 SDH	34
5.1.3 Fotbal	34
5.1.4 Chovatelé	35

5.1.5	Rybáři.....	36
5.1.6	Pionýr.....	36
5.1.7	Generace 89	37
5.2	Charakteristika respondentů z kategorie členů	38
5.2.1	Skaut	38
5.2.2	SDH	39
5.2.3	Fotbal, Skaut	39
5.2.4	Chovatelé	40
5.2.5	Rybář.....	40
5.2.6	Pionýr, Generace 89.....	41
6	Analytická část.....	42
6.1	Upřesnění výrazu „perspektiva“	42
6.2	Perspektiva vedoucích.....	42
6.3	Perspektiva členů	44
6.4	Perspektiva nečlenů.....	47
7	Vyhodnocení sesbíraných informací	49
8	Shrnutí výsledků	51
9	Kritická diskuse	53
	Závěr	54
	Seznam použité literatury	58
	Seznam příloh	59

Úvod

Občanská společnost je sociálním konstruktem, který je pro lidi, neznalé této problematiky, často natolik přirozený a samozřejmý, že ho ani nejsou schopni uvědoměle vnímat se všemi jeho významy a funkcemi. O poznání snazší reflexi občanské společnosti mají ti obyvatelé České republiky, kteří zažili komunistický režim, jenž některé funkce občanské společnosti podle své potřeby potlačoval. Současná doba, která je specifická dominancí liberalismu jakožto myšlenkového proudu, vytváří pro rozvoj občanské společnosti velmi příznivé podmínky svou otevřeností, mobilitou a důrazem na svobodu. Příležitost však není zárukou výsledku. Do jaké míry je při těchto příznivých podmínkách naplněna možnost občanské společnosti růst a naplno se projevovat, je otázkou k zamyšlení.

Faktorů ovlivňujících dynamiku občanské společnosti je velmi mnoho. Dovolil bych si nastínit ten, který je dle mého názoru stejně tak primární, jako je komplexní. Rozvoj vědy a techniky a následná vzrůstající komercializace ve prospěch (nejen) soukromého užitku má za následek zvyšující se míru individualizace. Jednoduše řečeno, lidé díky pokroku jsou stále více schopni si chtěné obstarat sami, bez lidského prostředníka. Tento posun je možno vnímat jako etapy evoluce, konkrétně **strukturální a funkcionální diferenciaci**, kdy dochází ke „zjemňování“ struktur a funkcí a ke zvyšování úrovně specializace a dále k **adaptivnímu zdokonalování**, kde je pokrokem vyšší efektivita a snížení nákladů. [T. Parsons citován in Bunčák, Kudová 2014:87] Hlavním činitelem je v tomto případě internet, který se díky svým přednostem, ve větší nebo menší míře, nenásilně a líbivě vstřebal do všech aspektů našich životů, zvláště pak ovlivňuje mládež.

Důsledky těchto společensko-kulturně vývojových změn jsme schopni pozorovat až skrze generaci, která se narodila po době, ve které ony změny započaly. Není z metodologického hlediska možné zcela přesně určit, kdy v České republice začal internet ve větší míře ovlivňovat životy populace. Z toho důvodu je mou cílovou skupinou mládež, tedy lidé obou pohlaví ve věkovém rozmezí 15 až 30 let. Toto věkové vymezení odpovídá jednak poměrně vágnímu termínu „mládež“ a zároveň zahrnuje

generace, jejichž psychosociální vývoj byl více nebo méně ovlivněný expanzí informačních technologií. Jako lokaci pro můj výzkum jsem zvolil své rodné město Litomyšl, jednak z důvodu dostupnosti informací díky kontaktům, které už mám nebo jsem schopný si jednoduše obstarat, a jednak z vlastního zájmu a zvědavosti nad obsahem a sociálními konstrukty mého rodného města.

Právě u této cílové skupiny jsem se rozhodl zkoumat její participaci v oblasti občanské společnosti a to se záměrem zjistit, kam míří, metaforicky řečeno, proud zájmu dnešní mladé generace a co jeho tok ovlivňuje. Pomocí kategorizace organizací, která bude rozvedena dále v mé práci, chci získat přehled o trendech zájmu této mladé generace utvářet občanskou společnost. Dalším předmětem ke zkoumání budou funkce občanské společnosti ve městě Litomyšl, ve kterých budu hledat podobnosti s funkcemi občanské společnosti dostupnými v odborné literatuře. Výsledkem pak může být i zjištění, že část občanské společnosti v Litomyšli vlastně vůbec nenaplnuje tradiční funkce občanské společnosti.

Celý výzkum vedu v rovinách tří perspektiv, které mezi sebou porovnávám. Jde o perspektivu znalého funkcionáře konkrétní organizace, který má přehled o dění ve své organizaci, o vztazích s ostatními organizacemi a o vztahu s městským zastupitelstvem. Na úrovni o stupeň nižší je perspektiva člena spolku, který má přehled o ostatních členech, má své vlastní důvody pro volbu konkrétní organizace a kontinuální participaci v ní. Úrovní nejnižší je perspektiva „nečlena“, který, jak už napovídá označení, na žádné organizaci neparticipuje. Jde o jakýsi pohled zvenčí, který může vykreslovat, jak jsou organizace vnímány z cizího pohledu širší veřejnosti.

Hlavní výzkumným nástrojem je kvalitativní metoda ve formě rozhovorů s respondenty. Polo-strukturované rozhovory vedené podle předem připraveného scénáře slouží jako nástroj pro získání dat, jež jsou dále analyzována.

Práce je rozdělena do základních částí, které tvoří:

1. Stav dosavadního poznání a teoretická východiska
2. Cíle a výzkumné otázky empirického výzkumu
3. Výzkumné metody
4. Konstrukce vzorku a jeho výběr
5. Souhrnné charakterizující texty a tabulky
6. Analytická část
7. Vyhodnocení
8. Shrnutí výsledků
9. Kritická diskuse

V první části popisují termíny a problematiky, na kterých je práce vystavěna. Následuje formulace cíle a výzkumných otázek jako kompozice řešené úlohy empirického výzkumu. Výzkumné metody představují základní popis přípravy a realizace zvoleného výzkumného nástroje v návaznosti na cíle a výzkumné otázky. V další části je představen vzorek a jeho výběr. Pátá část poskytuje obecnou představu o respondentech a zkoumaných spolcích. Obsahem analytické části je analýza přepsaných rozhovorů, rozbor tří perspektiv respondentů a hledání podobností v sebraných datech s teoretickými východisky, na které výzkum zakládám. Sedmá část popisuje vyhodnocení výzkumu. Osmá část popisuje výsledky výzkumu a je zároveň i předmětem možné návaznosti jiných prací. V kritické diskusi rozvádím otázky týkající se prostoru pro zlepšení této práce. Poslední částí je závěr s celkovým hodnocení dosaženého poznání a naplnění stanovených cílů.

1 Stav dosavadního poznání a teoretická východiska

Důležité pro řešení stanoveného úkolu je nejprve tematizovat výchozí termíny, s nimiž se v práci operuje. Občanská společnost a její dílčí prvky jsou v odborné literatuře různým způsobem definovány nebo vymezeny v rámci odlišných přístupů. Hlavní pozornost v této práci byla zaměřena na hranice sféry občanské společnosti vůči ostatním sférám (soukromá sféra, státní sféra a sféra trhu), její funkce ve vztahu k jednotlivcům a její typologie. Pro názornou představu různorodosti pojetí občanské společnosti různými autory je práci uvedeno několik jejích definic. Dále je rozvedena problematika spolku, a to zejména její legislativní stránka.

1.1 Občanská společnost

Pro následující využívání pojmu „občanská společnost“ v této práci je nutné tento pojem významově vymezit a blíže jej definovat. I když sousloví občanská společnost na první pohled vyvolává představu, čeho se týká, pro vědecké texty je termínem poměrně vágním, a proto je nutné jej přiblížit. V dnešní době existuje několik směrů, které se liší ve vnímání občanské společnosti a definování hranic její struktury.

1.1.1 Vymezení pojmu občanská společnost

V následujícím citátu je Lubomírem Broklem vyjádřen stav, který se týká přístupů k občanské společnosti z teoretického hlediska.

„Mnoho autorů pojednávajících o občanské společnosti se shoduje v tom, že pojem občanská společnost patří k nejmlhavějším a nejrozpornějším pojmům politické vědy i sociologie. Tento pojem je v nepřehledném množství publikací rozvíjen řadou variací, na jejichž základě může často vznikat dojem, jakoby táž občanská společnost, zmiňovaná různými autory, byla několika odlišnými občanskými společnostmi současně.“ [Brokl 2002:5]

Český politolog Jiří Pehe definuje občanskou společnost krátkou větou se znaky strukturalismu následovně: „Je to sociální předitivo, které je tvořeno občanskými

asociacemi a jednorázovými občanskými iniciativami zaměřenými nejrůznějšími způsoby (tedy jakousi sumou občanské angažovanosti).“ [Pehe citován in Bachmann 2012:22]

Václav Nekvapil ve své knize Občanská společnost popisuje jeden z hlavních definičních problémů občanské společnosti, na který upozorňuje Karel Müller ve své knize. Rozděluje pojem "občanská společnost" na jeho "normativní podobu" a "empirickou podobu". První zmíněná se používá zejména v souvislosti s hodnotami, kde pojem "občanská společnost" je souborem typických hodnot podobně jako pojem "demokracie". Tuto podobu používají většinou sociologové, kteří tvoří koncepty, které z tohoto hodnotového souboru vycházejí. Druhá, empirická podoba se používá v kontextech popisování struktur občanské společnosti a jejich funkcí, které souvisí se socializací člověka. [Nekvapil 2008:65] „Tzv. intermediární [zprostředkující] sféra... je skutečně velkou většinou politických teoretiků pokládána za nezbytnou součást demokratické společnosti, bez ohledu na to, jestli ji někdo nazývá občanskou společností.“ [Müller citován in Nekvapil 2008:65]

S ohledem na rozdělení dle sfér popisuje občanskou společnost Lubomír Brokl ve své knize. Pro názornost je navíc uvedeno schéma. Popisuje: „Aktivita občanské společnosti se odehrává mezi privátní sférou a sférou veřejnou. Místo pro občanskou společnost v celospolečenském kontextu nalezneme mezi sférou privátní a sférou politickou s malými přesahy na obou stranách. Tyto přesahy značí, že občanská společnost na jedné straně může ovlivňovat osobní život jednotlivců, ať už svou činností nebo tím, že se do ní mohou jednotlivci zapojovat a zároveň na druhé straně může ovlivňovat dění politické a to prosazováním zájmů, které pocházejí zevnitř občanské společnosti.“ [Brokl 2002:38]

Obrázek č. 1: Schéma průniku sféry občanské společnosti

Zdroj: Pestoff in Rektořík 2010

Organizace občanské společnosti nemají nikdy kategoricky čistý charakter z hlediska sektorů (sfér). Vždy se jedná o kombinaci působení dvou a více sektorů. Pestoffovo schéma popisuje hlavní prostor, kde občanská společnost nachází, jako neziskový, soukromý, formální sektor.

„Lester Salamon uvádí pět hlavních znaků pro definici institucí občanského sektoru:

- 1) jsou organizované (tzn. do určité míry institucionalizované)
  - 2) soukromé (tzn., že nejsou řízeny zvenčí)
  - 3) neziskové (tzn., že zisk bude využit pouze k dosažení cílů organizace)
  - 4) samosprávné (tzn., že nejsou řízeny zvenčí)
  - 5) dobrovolnické (tzn. významným prvkem organizace je dobrovolná participace)“
- [Nekvapil 2008:33]

Následující citace se zaměřuje především na možné přesahy do sousedících sfér, které jsou zřetelně vidět na obrázku výše: „V určitých neziskových organizacích existuje podstatný vliv státu (např. obcí) či veřejná správa je jedním ze zakladatelů. Jiné organizace občanského sektoru mohou být založeny podnikateli na podporu rozvoje obchodu. Konečně další organizace mají přesah do sektoru domácnosti (např. několik obyvatel vesnice založí občanské sdružení pro pořádání každoročního mysliveckého plesu, aby mohli žádat o příspěvek z kulturního fondu příslušného krajského úřadu). Existuje zde ale také řada organizací, které jen využívají situaci – mají např. tržní charakter a jen využívají výhod právní formy neziskového subjektu.“ [Bachmann 2012:26]

Na vědním poli se pohybují tři skupiny teoretiků, přičemž každá tato skupina definuje rozsah občanské společnosti odlišně. Tyto odlišnosti se nacházejí v míře průniků občanské společnosti z veřejné sféry do privátní a politické sféry. Můžeme tak od sebe odlišit **generalisty, maximalisty a minimalisty**.

„**Generalisté** do komplexu občanské společnosti zařazují nejen veřejnou sféru, ale i faktor veřejné autority a vnímají občanskou společnost jako určitého konkurenta demokracie, jelikož lépe specifikuje podmínky své vlastní existence. Představitelé tohoto směru jsou nejbližší pojmání skotských moralistů a k jejím představitelům patří například Ernest Gellner a Victór Pérez-Díaz.“ [Müller 2003:68]

Maximalisté jsou „... zastánci konceptu, který Jeffrey Alexander nazývá "deštníkový koncept" – umbrella like concept (Alexander 1998: 3). Označuje platformu institucí mimo rámec státu, zahrnuje tržní hospodářství a jeho instituce, veřejné mínění, vládu práva, politické strany, veřejné i soukromé asociace, nejrůznější formy společenské spolupráce, jež vytvářejí závazky a zakládají vztahy důvěry. Představitelé tzv. deštníkového konceptu chápou občanskou společnost - lapidárně řečeno - jako společnost minus stát, tedy jako takovou strukturu, která je nezávislá na státu. Sem by bylo možné zařadit snad i mnohé koncepty občanské společnosti české provenience a

jejich protagonisty - Petra Pitharta (1996), Františka Šamalíka (1995), Václava Havla (1994).“ [Müller 2003:68]

Posledním sociokulturním teoretickým proudem je pojetí **minimalistické**. „Toto chápe občanskou společnost jako oddělenou nejen od politické sféry a trhu, ale i od takových společenství, které neposkytují vzájemnou oporu a nemají solidární charakter. Ze současných autorů k tomuto proudu lze zařadit Jeffrey Alexandra či Edwarda Shilse.“ [Müller 2003:68]

Minimalistické pojetí je nejbližší k přístupům uplatněným v této práci, která zkoumá sledované problémy v rámci tzv. spolků bez vazby na veřejné autority, politickou nebo ekonomickou sféru.

Mimo toto dělení existují i jiná, např. Marek Skovajsa klasifikoval občanskou společnost jednodušeji, také do třech kategorií, jimiž jsou: úzké, nestátní pojetí; střední, nestátní pojetí a široké, všezahrnující pojetí. [Skovajsa 2010:70]

Ve stejné knize dohledáme odstavec zobecňující úlohu občanské společnosti a její podstatu. Jsou zde nastíněny i společensko-patologické jevy, které se díky struktuře občanské společnosti v ní vyskytují.

„Občanská společnost je především oblastí lidského sdružování neformálního nebo formálního charakteru, hnutí a iniciativ, spolků, společností, církví, asociací, svazů, klubů, sborů, nadací a dalších subjektů, kterých v každé svobodné společnosti existují desetitisíce a které usilují o naplnění nejrozmanitějších cílů.“ [Mudde, Kopecký 2003 citováni in Skovajsa 2010:63] Právě v této oblasti mají jednotlivci možnost se projevat a realizovat se. Takový prostor je znakem lidské svobody a je velice důležitý pro všechny společnosti, které se označují za demokratické. Ne všechny tyto projevy svobody jsou zároveň v rámci tolerance a v duchu rozvíjení občanské společnosti.

„Existují také hnutí a sdružení xenofobní, netolerantní a protidemokratická, pro něž někteří autoři používají označení **neobčanská společnost**.“ [Mudde, Kopecký 2003 citováni in Skovajsa 2010:63]

1.1.2 Funkce občanské společnosti

Po bližším určení, čím myslíme občanskou společnost, se můžeme podívat na její účely a jakými funkcemi jich dosahuje.

„Výstižné a současně analyticky zřejmě nejpoužitelnější dostupný přehled základních funkcí občanské společnosti předložili v poslední době W. Merkel a H. J. Lauth v příloze týdeníku Das Parlament, „Aus Politik und Zeitgeschichte“. [Merkel 1998] Jejich pojetí umožňuje pochopit provázanost postupného vymezování občanské společnosti vůči ostatním segmentům populace i vůči státu samotnému na jedné straně a postupný vývoj jejích funkcí ve státní společnosti na druhé straně, který je současně vývojem k dnešní moderní demokracii.“ [Brokl 2002:18]

Funkcí občanské společnosti je mnoho a nikde nelze najít ucelený seznam těchto funkcí, na kterém by se všichni autoři jednohlasně shodli. Různí autoři připisují občanské společnosti různé funkce.

Podle Karla Müllera jsou základními funkcemi občanské společnosti:

Vytvoření tzv. ochranného valu proti rozpínavosti státní moci. „Jde o reakci na zkušenost, kterou nejpregnantněji formuloval právě Tocqueville (1992: 1/67, 72) - že totiž každá centrální moc, ať už má sebemenší pravomoci, má stálou tendenci ve jménu efektivnosti a akceschopnosti neustále expandovat. Státní moc vedle sebe potřebuje paralelní entitu, jejíž zájem bude ležet na záležitostech, o které se stát stará a tudíž pro něj bude sehrávat kontrolní a kritizující roli.“ [Müller 2003:29] Občanská společnost tak může fungovat jako jistý dozorce nad státním děním.

„Funkce **kultivace společných zájmů**, hodnot a priorit občanů souvisí přímo s funkcí předchozí a tvoří pomyslnou šablonu pro kontrolu výkonu státní moci. Pokud je státní moc v rozporu s těmito hodnotami občanské společnosti, začne se probouzet nespokojenost a odpor. Naopak výkon státní moci v souladu s hodnotami občanské společnosti státní moc legitimizuje a poskytuje jí morální základ.“ [Müller 2003:29]

Participační funkce umožňuje lidem prosazovat společné zájmy bez toho, aby vstupovali přímo do politiky. Tato vyjadřuje šetření času a úsilí, které by lidé museli vynaložit, pokud by chtěli něco změnit sami. Díky spolupráci a zapojení více lidí v občanské společnosti je tak možné prosazovat společné zájmy, hodnoty nebo naopak vznášet protesty a nesouhlasy. [Müller 2003:29]

Pomocí **integrativní funkce** „...si lidé díky své zkušenosti uvědomují, že na to, aby něčeho na veřejnosti dosáhli, se musí spojit s někým druhým. V užším smyslu tak zažívají pocit sounáležitosti s určitou skupinou, v širším smyslu pak dochází k vytváření pocitu loajality k celé společnosti i politickému systému, ve kterých mohou prosazovat své partikulární zájmy.“ [Müller 2003:29]

Pod tímto souborem funkcí občanské společnosti Müller dodává, že ke správnému fungování těchto funkcí jsou předpokladem aspekty, které jsou shrnuty v následujícím souvětí: “Musí zde být vyzrálá občanská politická kultura, jež se vyznačuje především smyslem pro zájmovou a názorovou pluralitu a s tím souvisejícími občanskými postoji autonomie, tolerance, odpovědnosti, nakloněnosti ke kompromisu či dohodě a v neposlední řadě úcty k zákonům, především k ústavě. Pokud zde takové předpoklady existují, pak mohou být potvrzovány opakovanou zkušeností s účastí a jednáním v rámci fungující občanské společnosti.“ [Müller 2003:29]

V knize Pavla Bachmanna se dočteme o významu občanské společnosti, jenž je velmi podobný Müllerově první funkci občanské společnosti – vytvoření ochranného valu. „Význam občanské společnosti byl naznačen již dříve – demokracie potřebuje svého „hlídacího psa. Mají-li nás totiž zastupovat pouze politici, pak by byla demokracie velmi křehká.“ [Bachmann 2012:23]

K tématu občanská společnost se váže řada výzkumů. Na tomto místě uvedu výsledky zajímavého projektu „index občanské společnosti“.

„Výsledky projektu „index občanské společnosti“¹ ... realizovaného v r. 2004²..., které jsou uvedeny níže, ukazují ..., že Češi mají jako občané nízkou důvěru jeden ve druhého...“ [Bachmann 2012:23]

„Index CIVICUS přinesl v r. 2004 stručnou charakteristiku v následujících osmi bodech.“ [Bachmann 2012:23] V této práci však uvádím pouze tři (první, druhou a šestou) z důvodu zachování relevance k tématu práce.

”

1. Polovina českých občanů se aktivně angažuje v občanské společnosti

Téměř polovina občanů (47%) poskytla v posledním roce materiální či peněžní dar některé neziskové organizaci. Stejný podíl občanů je členem neziskových organizací a polovina z nich je členem více než jedné. Téměř 60 % občanů se podílí na nejrůznějších společenských aktivitách v obci (brigády, pomoc starším občanům nebo pomoc při organizaci plesů či oslav, kulturních a sportovních akcí).

2. Česká občanská společnost je aktivní a různorodá

Občané jsou nejčastěji členy sportovních organizací, odborů, pěstitelských a chovatelských zájmových organizací nebo sborů dobrovolných hasičů. Nejvíce členů mají sportovní organizace (16 %) a odbory (13 %), organizace pěstitelů a chovatelů (6 %), dobrovolných hasičů (6 %), náboženské a duchovní organizace (6 %) a organizace rybářů (5 %). Vedle těchto člensky nejsilnějších organizací existují aktivní i vlivné dobrovolné organizace s méně významnou členskou základnou zabývající se např. poskytováním služeb tělesně či mentálně postiženým nebo sociálně slabým lidem, drogovou prevencí, pomocí lidem při katastrofách, ochranou přírody nebo ochranou spotřebitelů. Mnohé z nich umí nastolit opomíjená témata a dosáhnout pozitivních společenských změn.

6. Nízká důvěra a občanská společnost

---

¹ V angl. známý jako CIVICUS Civil Society Index

² Realizováno nadací rozvoje občanské společnosti (NROS) a Fakultou humanitních studií University Karlovy (FHS UK) pod vedením Terezy Vajdové

Jen necelá pětina českých občanů souhlasí s tím, že druhým lidem se dá věřit. To vyjadřuje obecně velmi nízkou míru mezilidské důvěry ve společnosti. Pro srovnání v Německu je podíl důvěřujících lidí 40% a v Norsku 65%. Nízká míra důvěry, typická pro postkomunistické země, svým způsobem představuje překážku rozvoje občanské společnosti. Můžeme se domnívat, že posílení občanské společnosti by dlouhodobě mohlo napomoci rozvoji důvěry ve společnosti obecně. Tomu nasvědčuje i fakt, že míra důvěry mezi členy neziskových organizací je vyšší, než mezi nečleny.“ [Bachmann 2012:25-26]

Občanskou společnost lze také vidět jako jeden z rozměrů demokracie. „Sociolog Martin Potůček hovoří o třech hlavních rozměrech demokracie – politické demokracii, tržním hospodářství a občanské společnosti. Politická sféra je vedena cílem získat a vykonávat moc, ekonomická sféra zase dosahovat zisku, zatímco oblast občanské společnosti pokrývá prosazování ostatních zájmů a cílů ve veřejném prostoru. Instituce občanské společnosti jsou prospěšné buď svým vlastním členům (sportovní kluby, sdružení příslušníků menšin, tělesně postižených, sběratelů apod.) nebo se zaměřují na pomoc druhým (charity, nadace, hospice, humanitární organizace apod.) či jednájí ve veřejném, obecném zájmu (kontrola politické moci, boj proti korupci, ochrana lidských práv, ochrana životního prostředí apod.)“³ [Nekvapil 2008:33]

Dvojí vymezení termínu občanská společnost používá americký sociolog Peter Berger, podobně jako Václav Nekvapil⁴, když hovoří o její strukturální a kulturní koncepci. „Strukturálně odkazuje tento termín k souboru institucí, které stojí mezi soukromou sférou (která zahrnuje zejména rodinu) na jedné straně, a makroinstitucemi státu a ekonomiky na straně druhé... Kulturně termín odkazuje k oněm institucím, stojícím mezi, které jsou skutečně občanské (ve významu civilní) – to znamená institucím, které zmírňují konflikty a posilují sociální mír. (Berger. in Hanuš, Vybíral 2008, s. 10)“ Na druhou stranu, ne všechny instituce, které by strukturálně do občanské společnosti mohly patřit, do ní náležejí i kulturně (například mafie).“ [Nekvapil 2008:65]

---

³ Viz také podkapitola „Typologie organizací občanské společnosti“ na následující straně

⁴ Str. 14

Jiří Pehe, český politolog vymezil v několika bodech občanskou společnost negativně, čili definoval, co občanská společnost není. Jelikož kolem pojmu občanská společnost panuje hodně nejasností, je takové vymezení zcela na místě.

- 1) Občanská společnost nestojí v protikladu vůči státní moci, ale je mimo státní moc, je to sféra, do které moc neproniká. Tvoří ji prostor, který si občané vydobyli na státní moci.
- 2) Není totožná s politickou společností. Politické strany patří do občanské společnosti jen do té míry, do jaké mohou být pokládány za občanské iniciativy. Jakmile začnou vykonávat moc, je linie mezi nimi a občanskou společností zřetelnější.
- 3) Není založena na pokrevních svazcích (rodina, kmen), je složena z neosobních struktur.
- 4) Jako celek není výrazem jednoho dogmatu nebo ideologie, je už z definice vnitřně pluralistická.
- 5) Není výrazem toho, co například Hegel nazýval společenskou racionalitou ztělesněnou v jeho myšlení především úřednictvem. [Pehe citován in Nekvapil 2008:66]

1.1.3 Typologie organizací občanské společnosti

Konkrétních forem, které občanská společnost nabývá, je velké množství. Tyto formy se od sebe neliší v charakteristikách občanské společnosti, nýbrž v jednotlivostech, které se odvíjí od zaměření hlavní činnosti. Je tak možné je klasifikovat podle různých kritérií do několika kategorií.

»

OOS z hlediska členství:

- a. **členské organizace** – mají institut členství a členskou základnu, patří sem z OOS občanská sdružení a odbory a z příbuzných organizací družstva;
- b. **nečlenské organizace** – nemají členy, ale mají pracovníky a členy správních orgánů, např. nadace, nadační fondy a obecně prospěšné společnosti.

OOS z hlediska typu činnosti:

- a. servisní OOS** – poskytují služby členům i nečlenům; tato skupina zahrnuje organizaci působící v sociální, zdravotní nebo vzdělávací oblasti, stejně jako poskytovatele mnoha dalších služeb nejrůznějšího druhu;
- b. zájmové OOS** – nabízejí členům a klientům možnost přímé realizace vlastních zájmů, sebevyjádření a trávení volného času. Patří k nim zájmové kroužky, sportovní oddíly, umělecké spolky apod., někdy bývají považovány za subtyp servisních OOS;
- c. advokační OOS** – věnují se veřejné obhajobě (*advocacy*) zájmů, ať už vlastních členů nebo sympatizantů či jiné skupiny obyvatelstva, nebo zájmu obecného. Do této kategorie náleží odbory, lobbistické skupiny nebo organizace zaměřené na ochranu životního prostředí, práva různých sociálních skupin práva zvířat apod.

OOS z hlediska prospěšnosti:

- a. vzájemně prospěšné OOS** – Přinášejí přímý soukromý prospěch pouze svým členům, tyto organizace poskytují zvýhodněné služby svým členům, popř. jejich rodinným příslušníkům, zajišťují pro ně zábavu a rekreaci, nabízejí jim finanční i jinou podporu nebo hájí jejich zájmy. Jde o sportovní oddíly, sběratelské a jiné zájmové spolky, svépomocné skupiny, odbory nebo družstva;
- b. veřejně (obecně) prospěšné OOS** – poskytují přímý prospěch veřejnosti nebo těm jejím částem, jimž pomáhat představuje veřejný zájem. Na základě právního vymezení sem v ČR patří všechny nadace a nadační fondy, účelová zařízení církví a obecně prospěšné společnosti. Z občanských sdružení do této skupiny náleží pouze některá, např. ta, která pečují o bezdomovce a vážně nemocné lidi, snaží se omezit korupci a zneužívání veřejné moci, podporují ochranu přírody, hájí lidská práva nebo zajišťují humanitární a rozvojovou pomoc.“ [Skovajsa 2010:41-42]

1.1.4 Alternativní označení občanské společnosti s využitím slova „sektor“

Jak už bylo v práci zmíněno, občanská společnost není pojem jednoznačný a zároveň, z druhé strany vzato, není pro tento konstrukt pouze jediný název. Existuje více označení, přičemž každé zdůrazňuje v různých mírách různé aspekty občanské

společnosti. Tato označení se následně volí dle kontextu a hlavního tématu, do kterého je fenomén občanské společnosti zasazen a které jeho aspekty jsou zrovna středem zájmu.

Sektorové vymezení samo o sobě neřeší problém nejvhodnějšího označení prostoru mezi státem a trhem, popř. i domácnostmi. Vzhledem k návaznosti sektorů na sebe, z důvodu jejich funkční provázanosti, vzniká prostor pro neúplnosti v charakterizaci občanské společnosti jako komplexního konstruktů při popisech jejích částí v kontextu různých problematik. Každé běžné používané označení má své důvody a přednosti, ale také určité nedostatky. Následující odstavce jsou převzaty z knihy Marka Skovajsy „Občanský sektor“ a jsou v některých případech zkráceny.

Třetí sektor. „Toto označení pouze sděluje, že kromě státu a trhu existuje ještě nějaký další, od nich odlišný formální sektor. Má čtyři základní nevýhody. Sektor není nijak pozitivně vymezen po obsahové stránce. Z ekonomického hlediska může být třetí sektor chápán jako terciální sektor služeb. Pořadí (třetí) naznačuje, že jde o sektor méně důležitý než předchozí dva a je zbytkový. Tento termín není sám o sobě srozumitelný širší veřejnosti.“ [Skovajsa 2010:32]

Neziskový sektor. „Popisuje formální sektor mezi státem a trhem jako oblast působení soukromých organizací zaměřených na jiné cíle než je dosahování zisku.“ Pokud k dosažení zisku dojde, zákon nařizuje jej zainvestovat zpět do organizace „... Někteří čeští autoři považují za přesnější a vhodnější než označení ‚neziskový‘ termín ‚nevýdělečný‘ (Telec, 1998, s. 31). Výraz ‚neziskový sektor‘ je nepřesný také proto, že zahrnuje spolu se soukromými organizacemi řídicími se zásadou nerozdělování zisku celý veřejný sektor, který ze své podstaty není určen k dosahování zisku. Proto se v ČR a jiných zemích dává přednost upřesňujícímu označení nestátní neziskový sektor.“ [Skovajsa 2010:32]

Nestátní neziskový sektor. „Toto označení explicitně vyjadřuje, co je pouze implicitně obsaženo v termínu třetí sektor – oblast mimo stát a trh. Nevypovídá se však s nepřesností označení neziskový; sféru mimo trh a stát vymezuje pouze pomocí dvou negací (Bavučík, 2005, s. 41-42).“ [Skovajsa 2010:33]

Nevládní sektor. „Tento termín se objevuje méně často, ale zažité je označení nevládní organizace, které se zprvu používalo pouze pro mezinárodní občanská sdružení působící při Organizaci spojených národů a odtud se posléze rozšířilo pro národní organizace (Willetts, 2002). ... Přesnější je pojem nestátní. Další nedostatek výrazu nevládní sektor je, že zahrnuje rovněž na zisk orientované soukromé subjekty.“ [Skovajsa 2010:33]

Nezávislý sektor. „Toto označení je rozšířené ve Velké Británii, v ČR se objevuje vzácně. Jde o vymezení negativní a nelze z něj odvodit, vůči čemu je daný sektor nezávislý.“ [Skovajsa 2010:33]

Dobrovolnický sektor. O dobrovolnickém sektoru se často mluví v USA. Tento termín dobře vystihuje jeden aspekt organizované občanské společnosti – významný podíl dobrovolníků na její činnosti. Jeho nedostatkem je, že popisuje spíše jen část než celou realitu sektoru mezi trhem a státem. [Skovajsa 2010:33-34]

1.2 Spolky

Občanská společnost ke svému fungování potřebuje příležitost, která bude mít institucionalizovanou formu. Stát tak v sobě podporuje vytváření struktur, které jsou pro realizaci občanské společnosti vhodné. Tyto struktury jsou pevně definované a mají svá pravidla. Jednou z takových institucionalizovaných struktur je spolek.

1.2.1 Definice spolku

Spolek vymezuje novela občanského zákoníku, která vešla v platnost dne 1. 1. 2014.

Spolkem rozumíme seskupení tří a více osob, které se dobrovolně sdružují za účelem naplňování společných zájmů a integrování lidí s podobnými zájmy. Tyto zájmy jsou pak orientovány směrem dovnitř na členy spolku nebo směrem ven ku prospěchu širší veřejnosti. Legislativa jasně definuje, že hlavní činností spolku musí být bezvýhradně uspokojování zájmů, pro které byl spolek založen. Pokud existuje vedle uspokojování zájmů spolku ještě činnost výdělečná, musí být s výdělkem naloženo ve prospěch spolkové činnosti. [online 2014:NOZ § 217]

1.2.2 Vnitřní struktura spolku

Spolky mají vnitřní strukturu, která zahrnuje tzv. orgány nezbytné pro jeho fungování. Nejdůležitějším z nich je statutární orgán (§ 243 spolky), jehož funkci naplňuje jedna konkrétní předem určená osoba (předseda), nebo kolektiv osob (výbor) a jehož určení ve stanovách je nezbytné k založení spolku. Důležitým orgánem je také nejvyšší orgán, který může být totožný se statutárním orgánem. Další orgány mohou pak být kontrolní komise, rozhodčí komise a další orgány, které jsou určeny ve stanovách pro fungování spolku. Tyto nejsou pro fungování spolku nezbytné a jejich existence je volitelná.
[online 2014:NOZ § 243]

1.2.3 Založení a zrušení spolku

Podle nejnovějšího znění zákona č. 89/2012 Sb. - Pododdíl 2 - Spolek aktualizovaného 1. 1. 2014 je k založení spolku nezbytné, aby se členové spolku shodli na stanovách, které musí obsahovat alespoň následující 4 body:

- 1) název a sídlo spolku
- 2) účel spolku
- 3) práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat
- 4) určení statutárního orgánu.

Následně spolek vzniká v den zápisu do veřejného rejstříku. Návrh na zápis podává zakladatel spolku nebo osoba určená spolkem. Pokud od podání návrhu uplyne 30 dní a zároveň není návrh schválen a není-li vydáno ani žádné rozhodnutí o odmítnutí zápisu, považuje se spolek za zapsaný do rejstříku třicátým dnem od podání návrhu. [online 2014:NOZ]

Spolek ruší soud v případě, že je o to osobou s oprávněným zájmem požádán, nebo v případě, že:

- 1) vyvíjí činnost zakázanou v § 145,

- 2) vyvíjí činnost v rozporu s § 217,
- 3) nutí třetí osoby k členství ve spolku, k účasti na jeho činnosti nebo k jeho podpoře, nebo
- 4) brání členům ze spolku vystoupit.

[online 2014:NOZ § 268]

1.2.4 Transformace občanského sdružení na spolek

Od 1. 1. 2014 se veškerá občanská sdružení stala spolkem. Transformace proběhla prostřednictvím formuláře, ve kterém byly provedeny změny nezbytné z přechodu občanského sdružení na spolek. Změny se týkaly především stanov, které je nutno přizpůsobit do 1. 1. 2017, dále potom názvu organizací, které nyní musí podle zákona ve svém názvu nést „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo pouze „z.s.“. Změnu názvu bylo nutné provést do 1. 1. 2016. Původní název bylo možno ponechat s vědomím, že jej bude nutno obhájit před soudem.

1.3 Mládež jako zkoumaná populace

Populací pro tuto práci je především mládež, což je věková kategorie, kterou je nutno blíže definovat. Mládeží se v této práci myslí lidé mezi 15. a 30. rokem života. Toto období je pro člověka obzvlášť důležité, jelikož zhruba v tomto období dochází k ustálení lidských hodnot důležitých pro život a vznikají předpoklady pro aktivní zařazení člověka ve společnosti. U člověka v tomto období také probíhá socializace, pro niž již není vzorem pouze rodina, ale i společnost. V tomto věku si také lidé osvojují předpoklady související se zapojováním do dílčích kolektivů společnosti a se společenským životem obecně. Vzhledem k tématu práce, které se věnuje právě zapojování mladých lidí do různorodých kolektivů ve společnosti, jsem zvolil právě tu část populace, která je ve věku, ve kterém má nejlepší šanci si spolkový život osvojit.

1.4 Shrnutí

V této části jsem rozvedl a ujasnil problematiku termínů, ze kterých tato práce vychází a které jsou tak pro ni stěžejní. Pochopení jejich podrobnějších charakteristik je zásadní k porozumění empirického šetření. Další příležitost, kterou část „stav dosavadního poznání a teoretická východiska“ poskytuje, je vyhodnocení empirického šetření, které tak může lépe posoudit zapojení mladých lidí do občanské společnosti v Litomyšli. Teoretická část tak dává určitá východiska, která je možné porovnat s charakteristikami spolků, které byly zjištěny pomocí sběru dat a pomocí následného vyhodnocení těchto dat. Tímto způsobem je možné určit, jestli konkrétní vybrané struktury občanské společnosti ve městě Litomyšl fungují na principech občanské společnosti, jak je popsána v literatuře, a jestli jsou využívány její obecné funkce.

2 Cíle a výzkumné otázky empirického výzkumu

Práce si klade za cíl popsat zapojování mladých lidí do spolků ve městě Litomyšl. Dalším cílem této práce je zjistit a popsat motivaci členů k participaci v jednotlivých spolcích a proměnu této motivace v čase. Předmětem zkoumání je také reflexe participace mladých lidí z perspektiv zástupců jednotlivých spolků.

Výzkumné otázky:

- Jaké spolky přitahují, či nepřitahují mladé členy a co je pro ně typické?
- Jaké funkce občanské společnosti spolky využívají?
- Jaké jsou motivy mladých lidí pro participaci ve spolku?
- Jak mladí lidé, kteří v žádném spolku neparticipují, zdůvodňují svou neúčast?
- Jaký je po mladé lidi hlavní důvod k opouštění spolků?

3 Výzkumné metody

Získání dat pro tuto práci proběhlo kvalitativní metodou, kterou takto popisuje Hendl:

„Neexistuje jediný obecně uznávaný způsob, jak vymezit nebo dělat kvalitativní výzkum. Negativní definici podali metodologové Glaser a Corbinová (1989), kteří za něj považují jakýkoli výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí Statistických metod nebo jiných způsobů kvantifikace. Mnoho autorů nesouhlasí s tímto vymezením, protože podle nich jedinečnost kvalitativního výzkumu nespočívá pouze v absenci čísel. Potíž je v tom, že kvalitativní výzkum je široké označení pro rozdílné přístupy. Významný metodolog Creswell (1998, s. 12) definoval kvalitativní výzkum takto: „Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.““ [Hendl 2016:45,46]

Volba kvalitativní metody je dána zejména povahou stanoveného cíle a výzkumných otázek. Bylo snahou identifikovat problémy spojené s participací mládeže na občanské

společnosti reprezentované spolky, zjistit problémy, které souvisejí s motivací mladých lidí a jsou vázané na jednotlivé případy.

Výzkumným nástrojem zde byla analýza realizovaných a přepsaných polostrukturovaných rozhovorů. Rozhovory se skládaly z dopředu daných tematických oblastí, nicméně posloupnost těchto oblastí nebo jednotlivých otázek se v průběhu rozhovoru často lišila např. z důvodu usnadnění návaznosti konverzace s respondentem, mezi jednotlivými oblastmi. V případě tematického vyčerpání jedné z oblastí se rozhovor přesunul k další nevyčerpané oblasti, dokud nejsou všechny nevyčerpané oblasti rozhovoru vyčerpány.

Všechny rozhovory jsem nahrával na svůj mobilní telefon v období od jara roku 2016 do konce zimy roku 2017. Obvyklými místy pro rozhovor byla buď pracoviště respondentů z kategorie vedoucích, nebo některé z kaváren ve městě Litomyšl. Délka rozhovorů se pohybuje v rozmezí 15 až 50 minut, přičemž zamýšlená délka rozhovorů byla zhruba jedna půlhodina, což se také ve většině případů zdařilo. Všem respondentům byla zaručena anonymita, a proto také žádné zásadní údaje v této práci neuvádím.

Následně byly rozhovory přepsány a analyzovány na základě otevřeného kódování, a to tak, jak ještě bude ukázáno v analytické části. Součástí přílohy na konci práce je na ukázkou jeden přepsaný rozhovor, část okódovaného rozhovoru a kódovník. Analýzu jsem si následně ulehčoval tabulkami obsahující data rozdělená podle tématu. Jednu z tabulek příkládám na ukázkou též. Posledním krokem analýzy byla konstrukce tabulky, ve které jsou data od členů i vedoucích nutná k zodpovězení výzkumných otázek.

4 Konstrukce vzorku a jeho výběr

Jelikož město Litomyšl, kde celý výzkum probíhal, je působištěm pro více jak 50 zapsaných spolků, vznikla otázka, které spolky do výzkumu zahrnout. Zahrnutí všech spolků by zcela jistě bylo daleko za rozsah bakalářské práce. Výběr mi velmi usnadnila databáze organizací a spolků na oficiálních webových stránkách města⁵, která se dělí mimo jiných na, pro mě významné, sportovní organizace, kulturní organizace a spolkové organizace. Výběr z celkové sumy, jež Litomyšl nabízí, proběhl ve dvou kolech. Ovlivňujícím faktorem pro postup do druhého kola výběru byl zejména můj vlastní úsudek ovlivněný studiem funkcí občanské společnosti rozebraných v první kapitole.⁶ Jinými slovy, po utvoření představy, čím se spolek zabývá, jsem usoudil, zdali je spolek vhodným kandidátem pro následný výzkum či nikoliv. Tímto způsobem jsem dosáhl užšího výběru o celkovém počtu 18 spolků, které byly dle mého úsudku vhodnými kandidáty pro zkoumání občanské společnosti a mladých lidí v ní angažovaných. Po zúžení základního vzorku jsem jednotlivé spolky kontaktoval a požádal jsem je o data vypovídající o věkové struktuře spolku. Kromě několika, které se mi nepovedlo kontaktovat přes telefon ani email, mi všechny spolky tato data poskytly a na základě těchto podkladů proběhlo druhé kolo výběru, na jehož konci mi zůstalo 5 spolků, ke kterým jsem postupem času přidal ještě další dva. Po tomto kroku již následovala práce v terénu, tj. pátrání po vhodných respondentech a kontaktování za účelem domluvení schůzky s cílem uskutečnění rozhovoru.

Výběr respondentů probíhal se záměrem získat různé soubory respondentů podle stanovených kritérií, a to jak podle kritéria vedoucí spolku, prostý člen a pak nečlen, tak podle věku u posledních dvou souborů. Dá se říct, že určujícím kritériem pro výběr respondentů z kategorie vedoucích, byla zejména dostupnost jejich kontaktů na webových stránkách města, či spolku a následná ochota se sejít, závisející převážně na časové vytíženosti respondenta. V případě kategorie členů spolků a nečlenů jsem využil svých osobních kontaktů k oslovení a výzvě realizovat rozhovor. V některých případech

---

⁵ http://www.litomysl.cz/?id_str=1319396849973 (6.5. 2017, 21:00)

⁶ Str. 18

jsem požádal po rozhovoru vedoucího spolku, aby mi některého ze členů doporučil a dal mi na něho kontakt. Další kritéria výběru se různila podle kategorií respondentů. Pro vedoucího spolku bylo navíc kritériem umístění na pozici funkcionáře ve spolku. Členovi postačilo být členem spolku ve věkovém rozmezí 15 až 30 let. Nečlenovi stejně tak věk mezi 15 a 30 lety a naopak členem žádného spolku nebýt.

Žádné z vybraných organizovaných seskupení lidí nenesou v oficiálním názvu slovo „spolek“, které je tak frekventovaně v práci používáno a je zároveň i jedním z nejpodstatnějších termínů v této práci. Označeními nahrazující slovo „spolek“ jsou v konkrétních případech tyto: klub, svaz, skupina, sdružení, jednota. I přesto, že označují tato organizovaná seskupení lidí různými názvy, všechny tyto názvy jsou pro tuto práci významově shodné s termínem „spolek“. Pro vyloučení možných nedorozumění zde navíc uvádím celé oficiální názvy ze stránek města Litomyšle. Dodržuji přitom posloupnost, kterou zachovávám v celé práci:

1. Junák svaz skautů a skautek ČR, středisko Liliový kruh Litomyšl, z.s.
2. Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, okrsek Litomyšl
3. Tělovýchovná jednota Jiskra Litomyšl (do které patří fotbalový oddíl)
4. Český svaz chovatelů
5. Český rybářský svaz, z.s., místní organizace Litomyšl
6. Pionýrská skupina Marie Sedláčkové Litomyšl
7. Generace 89, o.s.

5 Souhrnné charakterizující texty a tabulky

Získaných dat od respondentů v kategorii vedoucích, členů a nečlenů je mnohem víc, než je uvedeno v následujících odstavcích a tabulkách. Texty charakterizující jednotlivé spolky byly složeny z částí výpovědí respondentů, kteří zastávají pozice ve vedení spolků. I přes rozdílné struktury rozhovorů, což bylo způsobeno zvolením polo strukturovaných rozhovorů, bylo mou snahou tyto texty uspořádat do strukturálně sobě

podobných textových souborů. Pořadí spolků je zvoleno čistě náhodně, ale jeho posloupnost je dodržena u všech shrnujících textů z důvodu lepší orientace.

5.1 Charakteristika spolků pohledem členů jejich vedení

5.1.1 Skaut

Vzhledem k obecné známosti skautingu v Litomyšli jsem se respondentovi nevyptával na vznik tohoto hnutí, pod které spadají dílčí skautské oddíly. Nicméně jako hlavní myšlenku a účel těchto oddílů zmínil: „*vztah zodpovědnosti vůči sobě samému, vůči svému okolí, vůči společnosti, vůči přírodě*“ ... „*asi bych to zkrátil nějakou myšlenkou tedy zanechat ten svět trochu lepší, než tak jak jsme v něm přišli*.“. Na lokální úrovni se v Litomyšli snaží dělat finančně nenáročné programy pro děti formou kroužků a táborů. Záběr působení skautského kolektivu na členy je poměrně široký. Uvedeny byly běžně získávané hodnoty jako: zodpovědnost k sobě (např. poctivá práce), utužení sil formou sportu, schopnost lepší komunikace a vycházení s ostatními, výtvarné činnosti a lepší schopnost sebe prezentace. Oddílů skauta je v Litomyšli celkem 6 a dohromady mají stálou členskou základnu okolo 150 členů. V případě pořádání akcí jako Den země nebo běh Lánská hučka, pravidelně docházejí i již neaktivní členové, kteří ale s komunitou skauta stále udržují vazbu. Cyklický proces vychovávání členů vytváří mechanismus předávání zkušeností a znalostí z generace na generaci. Respondent zmínil občasné komplikace, které vznikají větším úbytkem členů ve věku kolem 18 let z důvodu odchodu do jiného města za vzděláním nebo převážením osobních priorit ve prospěch jiných zájmů. V těchto letech zároveň začíná pro členy připadat v úvahu pozice vedoucího oddílu. V důsledku je jednou za čas problematické najít člena ochotného stát se vedoucím. Spolupráce s městem je na dost dobré úrovni a je oboustranná. Město poskytuje skatu finanční podporu, ze které jde většina na nájem klubovny a oddíly skauta na oplátku poskytují městu pomoc např. formou občasných brigád a podílení se na akcích.

5.1.2 SDH

První sbor dobrovolných hasičů v Litomyšli byl založen roku 1872. Následovalo zakládání dalších sborů v přidružených obcích Litomyšle, přičemž poslední sbor byl založen roku 1938 v obci Suchá. Účel sdružení dobrovolných hasičů respondent shrnul velice stručně a jednoduše – pomáhat lidem. Dále rozvádí, že činnost SDH má takřka stejný rozsah jako náplň práce profesionálních hasičů. Uvádí: „*Takže to sou požáry, bouračky, vyprošťování, zátahy prostě všeho druhu. Pomoc. Otevírání bytů, vynášení zraněných, prostě...nebo nemocných, který sanitka nemůžou unést, protože tam jedou jenom... sanitka, že jo.*“ Sbor se schází jednou týdně ve vlastních prostorách, kde řeší záležitosti ohledně vedení a věnují se údržbě techniky, aut a zázemí. Dětská členská základna se pak schází jednou za dva týdny. Ti se věnují různým programům pro děti nebo závodům typu Zdatnosti mladého hasiče nebo hasičskému útoku. Spousta mladých členů jsou zástupci již druhé nebo třetí generace jedné rodiny. Největší úbytek členů respondent uvedl okolo sedmé a poté deváté třídy, kdy spousta členů odchází na střední školu. Velká část mladých členů vstupuje do SDH kvůli tomu, že jsou členy i jejich rodiče. Společným rysem dospělých členů je, jak respondent uvedl, že naprostá většina z nich je zároveň angažovaná i v nějakém jiném spolku, nebo jsou dost akční jako občané. Respondent zastává ve sboru funkci náměstka starosty sboru a zároveň velitele hasičského družstva. Vztah s městem a SDH je dobrý, jak by se očekávalo, jelikož SDH je zřizováno městem. V nedávné době došlo k obměně lidí na pracovním místě na městském úřadě, které zprostředkovává komunikaci mezi SDH a městem, což způsobilo dočasné nesrovnalosti ve vztazích, které brzy vymizely.

5.1.3 Fotbal

Fotbalový oddíl, který v Litomyšli v dnešní době spadá pod tělovýchovnou jednotu Jiskra, slavil v nedávné době 90 let od svého vzniku, jak uvedl respondent. Jeho vznik se tedy datuje někdy před rokem 1930. Klub založili fotbaloví nadšenci, kteří chtěli hrát organizované soutěže. Účel spolku dnes respondent spatřuje především ve výchově mládeže, která si měla osvojit osobní kvality jako je soutěživost, dravost, ale zároveň i fair-play. Počet členů v členské základně je poměrně stálý s postupným mírným

úbytkem v řadách dospělých a to zejména v družstvu B. V případě dětí hrozí největší úbytek mezi 15-18 rokem, jelikož dochází z odchodu z města na střední školu nebo odborné učiliště. V družstvech dospělých se tvoří určité party, které se v porovnání s historií, kdy se šlo do hospody zápas zapít v případě jak výhry, tak i prohry, dají charakterizovat jako úbytek kolektivní soudržnosti. Respondent uvedl: „ *Dneska když to vidím, odehrajou zápas, podívaj se, jestli někdo volal. Nepoznáte na nich skoro, jestli vyhráli a odchází domů.*“ V řadách mladší členů je to pak o něco lepší z důvodu většího dostatku času. Dle respondenta, který zažil již hodně dobrých kolektivů je to postupem času čím dál horší v tom smyslu, že se členové zajímají čím dál víc pouze o sebe a svoji rodinu, nikoliv však o ostatní členy. Respondent zastává funkce předsedy v TJ Jiskra, dále místopředsedu ve fotbalovém oddíle, trenéra dorostu a v neposlední řadě sedí ve sportovní radě města za ČSSD. V průběhu kariéry trenéra vystřídal spoustu mužstev i dorosteneckých týmů. Dnes se snaží mladé členy vychovávat. S městem má fotbalový klub dobrý vztah. V nedávné době klub městu předal sportovní halu, jelikož pro něj bylo neúnosné hradit náklady. Nyní se o náklady s městem dělí a město hradí dvě třetiny nákladů. Dále od města dostávají podporu 1840 korun na každé dítě v oddílu. I přesto však respondent vnímá Litomyšl jako kulturní město, které nemá o výrazný rozvoj sportovního dění zájem. Lidé, kteří zastávají funkce ve sportovních radách, jsou obecně řečeno starší 50 let a mladší nemají o management sportovních akcí zájem.

5.1.4 Chovatelé

Organizace chovatelů v Litomyšli byla založena již roku 1910. Účel chovatelské organizace spočívá ve sdružování členů se stejnou zálibou, tedy chovatelstvím zvířat. Pro mladé členy je důležité chodit mezi zkušené chovatele a mít možnost se na různé věci okolo chovatelství zeptat a udržovat je v kolektivním duchu, jak uvedl respondent. Problém organizace chovatelů v Litomyšli tví v malém až žádném přírůstku mladých členů, kterých je aktuálně. Organizace se ho snaží řešit hlavně tím, že vyzývá členy, aby oslovovali mladší rodinné příslušníky ze svých rodin a snažili se je k chovatelství přivést. Respondent je členem organizace od roku 1978 a je na to patřičně pyšný. Ambice organizace jsou takové, že by se rádi dostali na vyšší úroveň výstav. Tím se

rozumí okresní, krajské a celorepublikové výstavy, kde jsou již přítomni i posuzovatelé. Organizace dělá každý rok výstavu pro veřejnost a po této výstavě koná rozloučení s rokem, kam pravidelně dochází naprostá většina členů. Vztah s městem má organizace dobrý. V letech okolo 2010 organizace chovatelů přišla o prostory, kde bylo možné pořádat výstavy. Město jim následně nabídlo nový prostor nedaleko starého, kde si členové s vlastní výpomocí zařídili své zázemí. Dále město na vlastní náklady zhotovilo zastřešení tohoto prostoru. Následně jeden rok organizace chovatelů pozvala městské zastupitelstvo na rozloučení s rokem, kam přišel starosta, místostarosta a tři další zastupitelé.

5.1.5 Rybáři

Rybářský spolek byl v Litomyšli založen krátce před revolucí v roce 1989. Účel jeho zřízení respondent spatřuje v tom, že se mladí chlapani mají možnost dostat do přírody, dostat se k rybám a umět s nimi zacházet. Každý rok se do rybářského spolku dostane zhruba 15 nových členů a přibližně půlka z toho potom vidí v rybařině něco víc než jen účelné chytání ryb. O členském úbytku respondent přehled bohužel neměl, ale uvedl, že úbytku do jisté míry zabraňuje přítomnost rybáře v rodině. Členská základna se schází jednou za rok k výroční zprávě, ale zdaleka na ni nedochází všichni členové. Dříve k povinnostem členů rybářského spolku patřily i brigády a práce kolem rybníků, což lze v dnešní době nahradit finančně, členským příspěvkem. Dle respondenta by se dalo zobecnit, že zhruba stovka členů, kteří pravidelně na schůzi dochází, má zájem v tom, jestli spolek dobře funguje a co se v něm děje. Ten zbytek jsou členy pouze kvůli chytání ryb. Respondent ve spolku vykonává již nějakou dobu funkci jednatele a vedoucího rybářské stráže. S městem má spolek vztah dobrý. V minulosti pro spolek zřídilo rybník.

5.1.6 Pionýr

Počátky vzniku Pionýru není nutné dohledávat ze stejného důvodu jako u Skauta. Respondent shrnul účel této skupiny velmi obsažnou větou, a proto cituji: „*Funkce veškerejch těch organizací je vlastně smysluplně využít volný čas dětí a mládeže, jo. Nabídnout jim různé aktivity, kde se můžou realizovat, kde se něco můžou něco dozvědět.*

Další funkcí je tam vzdělávání těch dětí, protože v těch kroužcích, nebo při té činnosti se něco naučí. Je tam taky, dalo by se říct, že se snažíme, aby se ty děcka, trochu nahejbalý, aby neseděly jenom na zadku doma, aby se naučily sebeobsluže, a to si myslím, že ve většině dětských organizací, jako podobně jako v Junáku, v Sokolu a tak, každé máme něco specifickýho, čím vlastně vybočujeme z té řady dalších organizací.“ Úbytek členské základny je opět jako v případě předchozích spolků z velké části odvislá od odchodu členů na střední školy. Pro takové lidi se místní organizace Pionýr snaží dělat víkendové akce, které nabízejí z časového hlediska lepší dostupnost pro více členů. V letošním roce 2017 byl dokonce zaznamenán nárůst členů téměř o sto procent. Tento nárůst respondent přičítá dlouhodobé kvalitní práci a péče o mládež: *„Zprvė rodiče asi vědí, že těm dětem v tom kroužku nebo v tom oddíle je dobře, že je o ně postaraný, že jsou po všech stránkách zabezpečeny, že můžou si je dovolit pustit s námi třeba na víkendovku, ... kdyby se stal úraz, že se o ně postaráme, rodičům dáme vědět, možná taky je to tím, že na některý akce zveme rodiče, že sou s námi, ... rodiče tam sou s námi jedou a poznaj nás jako ty vedoucí při té vlastní práci, udělej si o nás obrázek a další věci, děti si mezi sebou řeknou, že to tam není špatný“.* Dále velkou roli hraje pravidelnost a obecně stabilita organizace. Mezi organizací a bývalými členy, kteří se vydali např. na pedagogickou dráhu, vzniká často spolupráce. Zajímavostí je, že někteří členové jsou zástupci již třetí generace stejné rodiny, která stále dochází do stejné pionýrské skupiny. Respondent figuruje v pionýrské organizaci od roku 1997, začínal jako instruktor, dále jako vedoucí oddílu a nakonec přešel do funkce vedoucího pionýrské skupiny, kterou vykonává doteď. Dále respondent uvedl, že spolupráce s městem je velice dobrá a že město organizaci podporuje nejen finančně.

5.1.7 Generace 89

Za založením občanského sdružení Generace 89 stála myšlenka možnosti figurovat v zastupitelstvu a ve věcech veřejných na úrovni města bez nutnosti vstoupit přímo do politiky. Sdružení Generace 89 funguje na principu otevřenosti, kdy každý má možnost do sdružení přijít a pokusit se realizovat svůj nápad, myšlenku. Následuje pomoc ze strany sdružený formou propagace, využití kontaktů a žádostí o finance. Hlubší

myšlenka, na které bylo sdružení založeno je, slovy respondenta: „...zanechat ten svět trochu lepší, než tak, jak jsme k němu přišli...“. Členskou základnu sdružení tvoří lidé, kteří mají společné věci jako cestování po světě v minulosti, občanská aktivita např. v neziskových organizacích. Hlavním rysem je taky příslušnost ke střední třídě, ekonomická zajištěnost a dostatek volného času. Členové jsou povoláním např. učitelé, drobní podnikatelé nebo ženy, jejichž manželé je dokážou velmi dobře finančně zajistit. Mladí lidé do 27 let jsou ve sdružení žádoucí, ale aktivně se zapojují pouze do dílčích akcí, nikoliv do zastupitelské politiky na úrovni města. Podle vedoucího sdružení jsou mladí lidé potřeba, kvůli docházející energii stávajících členů, novým neotřelým myšlenkám a jak se říká „té šťávě“. Sdružení pořádá v průběhu roku spoustu akcí, které přitahují veřejnost. Krom toho ve městě organizuje část celorepublikové akce „Uklidme Česko“. Právě na těchto akcích participuje hrstka mladých lidí, kteří patří do sdružení. Sám vedoucí sdružení se snaží shánět aktivní občany a členy sdružení, kteří jsou ochotni kandidovat do zastupitelstva. Nabízí taky příležitosti ve formě existence tohoto sdružení. Sám se ale snaží lidem pouze pomoci najít způsob a realizaci již nechává na nich. Sdružení již ve městě funguje od roku 2009 a za tu dobu se mu podařilo obsadit tři židle v městském zastupitelstvu, což se příliš nelíbilo zastupitelům tradičních stran. Sdružení má dobrý vztah s městem a jeho zastupitelstvem. Při pořádání akcí jim vychází vstříc formou zázemí, zapůjčení materiálu, finanční podporou apod.

5.2 Charakteristika respondentů z kategorie členů

5.2.1 Skaut

Pro respondentku je hlavním důvodem pro participaci ve skautu společenství lidí. Uvedla například, že se v průběhu existence oddílu na kratší dobu vyměnilo vedení, což mělo pro respondentku i některé ostatní členy za následek nevoli k participaci. Do oddílu se dostala díky své sestře a hlavně kamarádce, která ji do oddílu přivedla a navnadila na kolektivní hry a jiné činnosti, kterým se oddíl na začátku existence věnuje z důvodu utužení kolektivu. K proměně motivace došlo ve chvíli, kdy respondentčin oddíl zestárnul a vytvořil možnost pro jeho členy vést nové mladé příchozí členy. Projevil se pocit povinnosti předat dál získané znalosti a zkušenosti od svých vedoucích

dál. V praxi se toto projevilo tak, že respondentka začala vést svůj oddíl (družinku) a pomáhala připravovat výlety. Díky participaci v oddílu skautu si našla respondentka jejími slovy: „kamarády na celý život“.

5.2.2 SDH

Do sboru dobrovolných hasičů se respondent dostal díky kamarádovi a jeho otci, který ve sboru zastává jednu z vedoucích pozic. Důvodem pro zapojení se pro něho byl zejména jeho mechanické schopnosti a technické dovednosti, které se ve sboru velmi hodily. Motivaci k participaci vidí v povaze hasičského řemesla, které ho od malička přitahovalo a také vědomí, kde se v okolí co odehrává nebo odehrálo. Dále taky pocit uplatnění svých zkušeností a důležitosti při zásahu, nebo i fakt, že se dostane na neobvyklá místa. Velkou roli hraje u respondenta i potřeba sociální, jelikož se od malička věnoval kolektivním sportům, kde se nacházel ve větší skupině lidí a v SDH si velmi oblíbil kolektiv, jehož příjemnou atmosféru přirovnal k partě na základní škole. V minulosti navštěvoval oddíl skautu a uvedl, že rozdíl v participaci mezi skautem a SDH je zejména v tom, že do skauta se lidé chodí hlavně něco přiučit a hrát si, kdežto do SDH chodí lidi uplatnit to, čemu se již naučili. Do SDH by respondent přestal chodit v případě, že by to pro něho bylo časově neúnosné.

5.2.3 Fotbal, Skaut

Tento respondent jako jediný z výběru participuje ve dvou z množiny zkoumaných spolků. Do skautského oddílu začal chodit kvůli kamarádům a celé jejich partě. Postupem času se jeho motivace proměnila podobně jako u předchozí respondentky, která též navštěvuje skautský oddíl, pouze odlišný. U respondenta vznikl pocit zodpovědnosti za výchovu členů v oddílu a udržení tohoto oddílu pomocí vychování další generace skautů. Mimo jiné, i kvůli této myšlence je pro něho důležité budovat skautskou komunitu a spolupracovat s ostatními členy skautu, kteří jsou stejně staří a mají podobné povinnosti. Participace ve skautu pro něho byla odjakživa přitahující díky široké škále dovedností, kterou oddíl nabízel k osvojení si. Podobně jako respondentka participující ve skautu uvedl, že si v oddílu udělal přátele, na které se

může spolehnout, jelikož členové skautu internalizují⁷ morální zásady a hodnoty, které jsou pro přátelství důležité. Opačně tomu je v oddíle fotbalu, kam členové dochází pouze za účelem věnování se sportu a kamarádství zde vznikají v menší míře než v případě skautského oddílu. Pouze starší údajně drží víc pohromadě. Motivace pro participaci ve fotbale v čase příchodu do oddílu pro něho nehrála žádnou roli, fotbal ho prostě bavil. V průběhu času se motivace změnila do dnešní podoby, která je v podstatě založena na udržení si fyzické kondice, něčemu se aktivně věnovat a zároveň také pocit zodpovědnosti za sounáležitost k týmu. Důvodem pro konec členství ve fotbale by pro respondenta bylo vážné zranění, v případě skautu pak zodpovědnost za zavinění neštěstí člena skautu s vážnými následky.

5.2.4 Chovatelé

Do spolku chovatelů respondenta jednoznačně uvedl otec s matkou, kteří jsou sami chovateli. Činnost ve spolku je pro něho koníčkem, zábavou. Z činnosti ve spolku má dobrý pocit a je rád, že se díky členství dostane na čerstvý vzduch. Zároveň cítí potřebu spolek podpořit. To se děje formou brigád, při kterých se například dále buduje nově vzniklé zázemí. Tyto brigády se konají nepravidelně několikrát do roka a členové spolku jsou povinni se jich účastnit. Další možností podpory je setkání členů v restauraci, kde se projednávají plány o dalších činnostech uvnitř spolku. Respondent si při rozhovoru nedovedl představit okolnosti, za kterých by chtěl dobrovolně spolek opustit a uvedl, že ve spolku chce zůstat, dokud na to bude mít čas.

5.2.5 Rybář

Respondent uvedl, že důvodem pro členství v rybářském svazu je pro něho pouze získání rybářské povolenky. Získání povolenky pro rybaření na rybnících náležících rybářskému svazu je podmíněno členstvím, docházkou na schůzi svazu jednou ročně a brigádou na rybníku, nebo zaplacením příspěvku ve výši 600kč místo brigády. Dále respondent uvedl, že do roku zhruba 15 let členové musí navštěvovat naučný kroužek, který zřizují ti členové rybářského svazu, kteří mají kromě samotného členství ve svazu

---

⁷ Internalizace, neboli zvnitřnění, osvojení, přijetí hodnoty, normy, myšlenky. Zdroj: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/internalizace-internalisace> (3.5.2017 23:29)

výkonnou funkci. Respondent byl v mládí s náplní kroužku velmi spokojený, získal přímo v něm kamarády, se kterými se však vídal převážně jen v rámci kroužku. K členství ho přivedla matka, která pracovala v místě konání kroužku. Rybaření se ale věnoval s otcem. Následovala pauza v členství, ve které se respondent věnoval jiným zájmům. Do rybářského svazu se vrátil na popud přítele své sestry, který se rybaření také věnuje. Došlo k proměně v motivaci k rybaření, kterou jsou teď větší ryby i k participaci ve svazu. Dnes je stále členem rybářského svazu a dílčí organizace v Litomyšli, ale pouze kvůli povolence, nikoliv kvůli společenství ostatních lidí nebo jiným důvodům. Důvodem pro opuštění svazu by pro něj byl úbytek ryb v rybnících, což by respondentovi vadilo z důvodu finanční nevýhodnosti členství. Vedle rybníků patřících rybářskému svazu totiž existují navíc rybníky soukromě, ve kterých je více ryb a je možné si zakoupit povolenku na jeden den.

5.2.6 Pionýr, Generace 89

V případech těchto dvou spolků se mi bohužel nepovedlo provést rozhovor se členy. Problém s nedostupností členů Pionýra okomentoval vedoucí Pionýra tým, že jsou všichni pryč z města na školách a že bude zrovna obtížné někoho z nich zastihnout. Dalším faktorem, který znemožnil rozhovor, bylo načasování výzvy z mé strany. Vzhledem k časové vytíženosti vedoucího Pionýra, který měl kontakt na člena a měl také rozhovor zprostředkovat, na realizaci rozhovoru, již nezbyl čas. Podobná situace nastala v případě Generace 89, ve které je vedoucí časově vytížen ve srovnatelné míře. Pro zahrnutí spolku Generace 89 do tohoto výzkumu jsem se navíc rozhodl až po realizaci značné části rozhovorů, což časovou tíseň pouze podpořilo.

6 Analytická část

V této části se nacházejí data, ze kterých byly následně vyhodnoceny závěry. Upřesňuji zde, o jaká data se jedná, a jak jim rozumět. Do tabulek byla vložena vybraná data získaná z přepsaných rozhovorů a v případě nekonzistentnosti byla tato data přeformulována do podoby vhodnější pro malý prostor v tabulce, aniž by byl význam dat změněn.

Nutno ještě dodat, že tabulka č. 1 neobsahuje oficiální vyjádření spolků, nýbrž pouze výpovědi těch členů spolků, kteří zastávají oproti řadovým členům některou z funkčních pozic ve vedení spolku.

6.1 Upřesnění výrazu „perspektiva“

V této části práce používám výrazu „perspektiva“. Je to výraz mnohoznačný a to zejména v různých vědních oborech. Používám tento výraz, protože se v tomto případě nejvíce hodí pro označení zamýšleného. Dovolím si tento výraz upřesnit pro kontext této práce: Výrazem perspektiva myslím tu část objektivní reality, kterou respondent ze svého společenského postavení vnímá a dokáže ji subjektivně vyjádřit. Ve zjednodušeném případě by se dalo říct také „hledisko respondenta“ či „stanovisko respondenta“, což ale nezdůrazňuje společenské postavení respondenta v prvním případě a část vnímané reality v případě druhém. Dále pro tuto práci uvažuji pouze tu část respondentovi perspektivy, která se týká jeho vztahu s výchozím spolkem a souvisejících záležitostí. Význam slova „perspektiva“ nemá v této práci žádnou přímou souvislost s časem.

6.2 Perspektiva vedoucích

Ke zkoumání této perspektivy jsem se rozhodl, jelikož jsem potřeboval pevnější informační základ o spolcích. Mým předpokladem bylo, že členové, oproti vedoucím, nebudou schopni podat tak přesné informace o chodu a vnitřním uspořádání spolků jako vedoucí. Na následujících stránkách jsou uvedeny výpovědi respondentů z kategorie vedoucích v takové formě, jak jsem ji již popsal výše. Podrobnější popis sloupců v tabulkách zleva: „Výchozí spolek“, čili spolek, ve kterém respondent figuruje; „Účel

spolku“, tedy čemu se spolek v nejobecnější rovině věnuje; „Mladí členové“, neboli hrubý odhad, v jakém počtu figurují ve spolcích mladí lidé; „Úbytek mladých členů“, jinými slovy, v jakém období v životě členů nejčastěji dochází ke zrušení členství; a „Příchod mladých členů“, jenž znamená, jestli vůbec spolek zaznamenává pravidelný přísun významného počtu mladých členů. Vzhledem k naprosté shodnosti všech odpovědí respondentů na otázku týkající se vztahu k městu a limitujícího formátu stránky jsem si dovolil na poslední chvíli odstranit sloupec „Vztah spolku a města“. Všichni respondenti uvedli různě, ale ve shodném smyslu, že vztah výchozího spolku a města je dobrý. Následující souhrnné texty pod tabulkou byly zkompletovány z výpovědí respondentů ze skupiny vedoucích za účelem krátké charakteristiky spolku a zároveň k možnosti obsáhlejšího porovnání spolků mezi sebou než pouze porovnání stručných buněk v tabulce.

Tabulka č. 1, Stručný souhrn výpovědí vedoucích

Výchovný spolek	Účel spolku	Mladí členové	Úmrtnost mladých členů	Příchod mladých členů	Vztah k městu
Skaut	Pěstovat vztah k sobě, ke společnosti a k přírodě	Stálá členská základna s počtem okolo 150 členů	Okolo období přechodu na SŠ, převážení jiných zájmů v pubertě	Ano	Dobrý
SDH	Pomáhat lidem, posilovat výjezdy profesionálních hasičů	12 členů, (64 členů)*	Okolo 7. třídy na ZŠ nebo v období přechodu na SŠ	Ano	Dobrý
Fotbal	Výchova mládeže, možnost hrát organizovaně fotbal	Zhruba stálý počet členů bez zásadnějšího úbytku	Okolo období přechodu na SŠ	Ano	Dobrý
Chovatelé	Sdružování lidí se zájmem v chovatelství	3		Ne	Dobrý
Rybáři	Naučit mládež rybolovu a péče o vodstvo	Okolo 120 členů*	Respondent nemá přehled	Ano	Dobrý
Pionýr	Náplň volného času, vzdělání, seberealizace a fyzická kondice mládeže	Do 100 členů	Okolo období přechodu na SŠ	Ano	Dobrý
Generace 89	Možnosti figurovat v zastupitelstvu a ve věcech veřejných	Zhruba 5 členů, kteří se účastní pouze dílčích akcí		Ne	Dobrý

Zdroj: autor

6.3 Perspektiva členů

Tato perspektiva je pro tuto práci jednoznačně nejpodstatnější, jelikož jejím nositelem je výběrový soubor této práce. Z hlavních účelů při rozhovorech bylo zjistit, co motivuje

člena k tomu, aby na výchozím spolku kontinuálně participoval. Tyto důvody jsou shrnuty a zjednodušeny ve sloupci „Důvod k participaci“. Následující sloupec „Vznik kamarádství uvnitř spolku“ se týká navázání sociálních vztahů v průběhu členství a zároveň také charakter těchto vztahů. „Kdo ho/ji do spolku přivedl“ je sloupec, který není třeba komentovat. Ve čtvrtém sloupci „Proměna motivace v čase“ je jednoduše popsáno, jestli a jak došlo u respondenta v průběhu delší doby k proměně jeho motivace ve spolku participovat. Poslední sloupec „Ukončení participace ve spolku“ v sobě obsahuje hypotetické případy, které si respondenti dokázali představit a na základě kterých by zároveň byli pevní v rozhodnutí spolek nadále již nenavštěvovat. Aby bylo možné si o respondentech udělat stručnou představu, zavedl jsem navíc vedle sloupce „Výchozí spolek“ sloupec obsahující základní osobní informace. Je na místě ještě upozornit na dva řádky obsahující stejný výchozí spolek. Důvodem je fakt, že jeden z respondentů je členem fotbalového oddílu a zároveň také oddílu skautu. Poslední dva řádky neobsahují žádná data z důvodu, který uvádím pod nadpisem obsahujícím názvy těchto dvou spolků na straně 41.. Na následující straně:

Tabulka č. 2, Stručný souhrn výpovědí členů. Zdroj: autor

Výchozí spolek	Bio člena	Důvod k participaci ve spolku	Vznik kamarádství uvnitř spolku	Kdo ho/ji do spolku přivedl	Proměna motivace v čase	Ukončení participace ve spolku
Skaut	Žena, 20 let, studentka VŠ	Společenství lidí, výchova mladších členů.	Uvnitř kroužku si našla kamarády na celý život.	Kamarádka.	Původně zábava uvnitř oddílu, nyní pocit zodpovědnosti za vedení mladších členů.	Nejlíbá změna vedení.
Skaut	Muž, 18 let, student SŠ	Výchova mladších členů.	Uvnitř oddílu si našel kamarády, na které se může spolehnout.	Kamarádi, matka.	Původně široký praktický rozhled, nyní pocit zodpovědnosti za výchovu mladších členů a rozvíjení komunity skauta.	Zodpovědnost za zavinění nešťastí člena skautu s vážnými následky.
SDH	Muž, 20 let, pracující	Jeho technické znalosti a dovednosti, přitažlivost hasičského řemesla, společenství lidí.	Uvnitř sboru si našel skupinu kamarádů, které přirovnal k partě na základní škole.	Kamarád, otec kamaráda.	Respondent není ve spolku dlouho.	Neúnosný nedostatek času.
Fotbal	Muž, 18 let, student SŠ	Udržení se ve formě a pravidelná činnost.	V malé míře oproti skautu, spíše se stejně starými (nejstaršími v družstvu).	Otec.	Původně zábava, nyní udržení si fyzické kondice a nezklamat tým.	Vážně zranění.
Chovatelé	Chlapec, 12 let, student ZŠ	Koniček, čas strávený na čerstvém vzduchu, podpora spolku.	Poznal výrazně starší členy ve spolku.	Otec a matka.	Respondent je mladý a není ve spolku dlouho.	Nedovedl si představit.
Rybáři	Muž, 23 let, student VŠ	Získání rybářské povolenky.	Uvnitř kroužku si našel kamarády, se kterými se nestýkal mimo kroužek.	Matka, rybaření se věnoval s otcem.	Původně zábava uvnitř naučného kroužku, nyní stále větší úlohy	Rapidní úbytek ryb v rybnících.
Pionýr						
Generace 89						

6.4 Perspektiva nečlenů

Skupinu respondentů nečlenů jsem do výzkumu zahrnul jako skupinu, která má za úkol dotvořit a uzavřít zespoda hierarchii perspektiv, kterou jsem v rámci výzkumu vytvořil. Tato skupina slouží také jako srovnávací ve vztahu ke skupině respondentů, členů, kteří patří do některého ze spolků. Vzhledem k malému počtu respondentů, který jsem zvolil, a také bezvýznamnosti jednotlivých výpovědí pro tuto práci, jsem se rozhodl nepopisovat všechny respondenty v této skupině jednotlivě, ale popsat jakýsi souhrn společných znaků a rozdílností této skupiny respondentů jako celku. Takto nízké číslo pro počet respondentů ve skupině nečlenů jsem zvolil z důvodu očekávané velké rozmanitosti výpovědí a také kvůli, již tak, velkému počtu rozhovorů.

Tabulka č. 4, Stručný souhrn výpovědí nečlenů (1/2)

Označení nečlena	Bio nečlena	Důvod neúčasti ve spolku	Alternace participace ve spolku	Postrádání prostoru pro seberealizaci
Nečlen 1	Žena, 27 let, pracující	Dokáže utvářet kulturní hodnoty, aniž by k někomu patřila. Nepotřebuje patřit.	Pořádání kulturních akcí na vlastní pěst ve spolupráci s městem či jinými aktivními občany.	Ne
Nečlen 2	Žena, 24 let, pracující	Nemá čas.	Společenství kamarádů a kolegů z práce.	Ne
Nečlen 3	Muž, 19 let, student	Nikdo mu nenabídl členství. Nic ho neoslovilo. Je náročný.	Realizace vlastních zájmů o samotě nebo v partě kamarádů.	Ne
Nečlen 4	Muž, 22 let, pracující	Tvrdí, že každý se může čemukoliv věnovat o samotě a nepotřebuje k tomu spolek.	Osobní trénink atletiky, parta hrající jednou týdně basket. Stálá parta kamarádů.	Ne

Zdroj: autor

Tabulka č. 5, Stručný souhrn výpovědí nečlenů (2/2)

Označení nečlena	Bio nečlena	Participace v minulosti a jinde	Hledání možností participace ve spolku	Podmínky hypotetické participace ve spolku
Nečlen 1	Žena, 27 let, pracující	Výtvarka v DDM*. Studentský spolek na VŠ. V mládí k ničemu nebyla vedena.	Nehledá. Nemá potřebu.	Touha patřit do konkrétního spolku. Přímá totožnost zájmu spolku a zájmu respondentky. Přítomnost kamarádů ve spolku.
Nečlen 2	Žena, 24 let, pracující	Skaut, aerobik	Nehledá. Nemá čas.	Přímá totožnost zájmu spolku a zájmu respondentky (fotografování).
Nečlen 3	Muž, 19 let, student	Modelářský kroužek na ZŠ, klub vojenské historie mimo Litomyšl.	Nehledá. Čeká, až se "to" k němu donese.	Přítomnost kamarádů ve spolku. Spolek se zájmem v činnosti (modelářství) s lidmi jeho věkové kategorie.
Nečlen 4	Muž, 22 let, pracující	Fotbal, basketbal, tenis	Nehledá, tvrdí, že "to" k němu přijde. Má dost práce a starostí.	Spolek by musel mít dobrou myšlenku jako např. "Udělat republiku, nebo i celý svět lepším, než teď je". Musela by být vidět práce spolku.

Zdroj: autor

Společnou výpovědí, kterou jsem získal od všech respondentů ze skupiny nečlenů, byla negativní odpověď na otázku mířící k nedostatečné nabídce spolků v Litomyšli. Všichni respondenti se shodli na tom, že jim v Litomyšli žádný typický spolek nechybí.

Logickým argumentem pro popření absence spolku, kterého by se hypoteticky staly členy, je fakt, že všichni tito respondenti se realizují uvnitř jiných sociálních skupin, než jsou spolky. Ve třech případech se jedná především o stálou partu kamarádů, která respondentům dává možnost uspokojit potřebu trávit čas ve společnosti. V posledním případě je pak tato potřeba naplněna v prostředí zaměstnání, které přímo vyžaduje vyšší sociální aktivitu a veřejnou prezentaci. Dalším společným znakem pro skupinu nečlenů bylo, že žádný z nich nemá potřebu hledat v Litomyšli spolek, do kterého by chtěl patřit.

Důvod k takové neangažovanosti prezentovala půlka respondentů (ženy) různě, frází jako: „Nemám čas“ nebo vysvětlením jiného způsobu seberealizace. Druhá půlka (muži) pak vypověděla dvěma odlišnými větami totéž, ve smyslu: „Čekám, až to ke mně přijde“. Všichni respondenti v minulosti chodili do kroužku nebo skupiny zabývající se konkrétní činností. Výpovědi na tuto otázku se však u respondentů ve všech případech liší a nelze v nich najít souvislosti. Při porovnání posledního sloupce z tabulky je vidět podobnost u respondentek, které uvedly, že by měly zájem participovat ve spolku, který by měl naprosto totožný zájem jako ony. Z toho jedna uvedla konkrétní případ spolku, který by se věnoval fotografování, čímž dala najevo, že do jisté míry nemá přehled o spolcích v Litomyšli, jelikož takový spolek ve městě již delší dobu existuje. Druhá navíc uvedla, že by pro ni bylo snazší do spolku patřit, pokud by v něm již byli její kamarádi. Tato výpověď se taktéž objevila u jednoho z respondentů, který zároveň vyjádřil touhu opět chodit do kroužku modelářství, avšak s členskou základnou v jeho věkové kategorii. Poslední respondent vyjádřil touhu navštěvovat spolek, jehož hlavní myšlenkou bude kvalitativní zlepšení dnešního světa ať už na úrovni lokální či globální. Dále uvedl, že by potřeboval nejprve vidět výsledky tohoto spolku, než by se do něj přidal.

7 Vyhodnocení sesbíraných informací

Pro získání nejdůležitější závěrů mi v této práci posloužila tabulka, která obsahuje jednotlivé sloupce z přechozích tabulek a které se dají použít k vzájemnému porovnání.

Na následující stránce: Tabulka č. 6, Informace důležité pro vyhodnocení dle jednotlivých spolků. Zdroj: autor

Výchozí spolek	Účel spolku	Důvod participace pro člena	Proměna motivace člena v čase (dřív - teď)	Vznik kamarádství uvnitř spolku	Příchod mladých členů	Typologické rozdělení spolků dle Skovajsy (členství, typ činnosti, prospěšnosti)	Souvislost s funkcemi občanské společnosti definovanými Müllerem
Skaut (žena)	<i>Výchova</i>	Společnost <i>Výchova</i>	Zábava - <i>Výchova mladších</i>	Kamarádi na celý život	Ano	Členský, zájmový, vzájemně prospěšný	Kultivace společných zájmů, integrativní funkce
Skaut (muž)	<i>Výchova</i>	<i>Výchova</i>	Široký praktický rozhled - <i>Výchova mladších</i>	Kamarádi spolehliví	Ano	Členský, zájmový, vzájemně prospěšný	Kultivace společných zájmů, integrativní funkce
SDH	Pomoc veřejnosti	Uplatnění Zábava Společnost	/	Kamarádi jako ze třídy na ZŠ	Ano	Členský, <i>servisní, veřejně prospěšný</i>	Integrativně funkce
Fotbal	Výchova	Kondice Pravidelnost	Zábava - Kondice, Soudržnost s týmem	V malé míře	Ano	Členský, zájmový, vzájemně prospěšný	Kultivace společných zájmů, integrativní funkce
Chovatelé	<i>Zájmová činnost</i>	<i>Zájem</i> Podpora	/	Pouze seznámení se staršími	Ne	Členský, zájmový, vzájemně prospěšný	Kultivace společných zájmů
Rybáři	Výchova	Povolanka	Zábava - Větší úspěchy (úlovky)	Kamarádi uvnitř (dřív)	Ano	Členský, zájmový, vzájemně prospěšný	Kultivace společných zájmů
Pionýr	Výchova Vzdělání	/	/	/	Ano	Členský, zájmový, vzájemně prospěšný	Kultivace společných zájmů, integrativní funkce
Generace 89	Příležitost k aktivismu	/	/	/	Ne	Členský, <i>advokační, veřejně prospěšný</i>	Kultivace společných zájmů, <i>participační funkce</i>

8 Shrnutí výsledků

Důležitá data jsou v tabulce vyznačena tučnou kurzívou. Při hledání významných souvislostí jsem pozornost zaměřil nejprve na shodu účelu spolků a důvodu participace pro členy. Taková shoda byla přímo nalezena u Skautů a Chovatelů. Tuto shodu by bylo možné najít ještě v případě rybářského kroužku, jelikož respondent v minulosti navštěvoval rybářský kroužek, kde se konala výuka začínajících rybářů. V současnosti u něho však o této shodě mluvit nelze. Nejsilnější shodu nalézám pouze u a Chovatelů, kde účel spolku přesně odpovídá zájmu členů. V případě Skautů je nutné shody dovysvětlit. V případě členů se nejedná o zájem být vychován, ale o zájem vychovávat mladší členy. Podstatné také je, že tento zájem o výchovu členů vznikl u respondentů až postupem času, nikoliv hned při nastoupení do spolku. U třech respondentů ze čtyř je možné říct, že původním motivem pro participaci ve spolku byl fakt, že je to ve spolku bavilo. U zbývajících respondentů bohužel chybí data o této informaci. Při vyhodnocení vzniku kamarádství ve spolku vzniká určitá škála. Oba skauti uvedli velmi dobrou zkušenost, dobrovolný hasič již v menší míře (přirovnal ke třídě na ZŠ). Fotbalista vypověděl kladně, ale při jeho srovnání s případem Skautu vyšlo najevo, že se nejedná o významnou výpověď. Následně rybář, že si kamarády našel, ale stýkají se (stýkali se) pouze v rámci času stráveného v kroužku. Nejslabší faktor vzniku kamarádství panuje ve spolku chovatelů, kde respondent mluvil spíše ve smyslu seznámení se než navázání kamarádství. Příchod mladých členů je problematický pouze u Chovatelů a u Generace 89. Rozdělením pomocí Skovajsovy typologie vyšlo najevo, že dva z vybraných spolků se od ostatních zásadně liší. Sdružení dobrovolných hasičů totiž patří do kategorie servisních organizací občanské společnosti a Generace 89 do organizací advokačních. Oba tyto spolky jsou zároveň veřejně prospěšné. Ostatní spolky jsou potom zájmovými a zároveň členskými. Při hledání podobností s funkcemi občanské společnosti definovanými Müllerem se nejčastěji objevuje "kultivace společných zájmů". Tato funkce se objevuje u všech spolků kromě Sdružení dobrovolných hasičů. Druhou nejčastější funkcí, je potom funkce integrativní, kterou jsem vysledoval v případě Skautu, SDH, fotbalového oddílu a Pionýra. Participační funkce byla zjištěna pouze u

Generace 89 a funkce tzv. "ochranného valu vůči státu" nebyla nalezena u žádného ze spolků.

Z těchto dat lze vyvodit několik závěrů, jejichž informační hodnota tvoří příležitost pro navazující výzkum, který by ověřil reliabilitu těchto dat a zároveň by zkoumání této problematiky prohloubil.

1) Skaut, SDH, fotbalový oddíl a Pionýr jsou spolky, do kterých respondenti chodí mimo jiné kvůli jejich kolektivu. Je tedy možné, že rozvíjejí ve svých členech pocit nebo potřebu sounáležitosti.

2) Chovatelé a Generace 89 jsou spolky, které nepřitahují ve větší míře potenciální mladé členy. V případě obou spolků může hrát roli kolektiv, ve kterém není početná základna mladých členů. Z kategorie nečlenů dva uvedli, že by pro ně přítomnost kamarádů byla ulehčující okolností při vstupu do spolku. V případě Generace 89 je možné, že mladí lidé nemají žádný zájem se účastnit rozhodování o věcech veřejných nebo jejich prosazování. U Chovatelů si troufám tvrdit, že dnešní mládež není přitahována zájmovou činností, jako je chovatelství zvířat.

3) Neúčast v případě nečlenů je spíše z důvodu neochoty nějaký sympatický spolek hledat než z odmítavosti do něj vstoupit. Další důvod je nevědomost o existenci většiny spolků. Jedna nečlenka uvedla, že by navštěvovala fotografický spolek, kdyby existoval. V Litomyšli takový existuje. Všichni nečleni tráví společenský život v partě kamarádů a tvrdí, že nemají potřebu patřit do spolku.

4) Největší úbytek mladých členů je v důsledku jejich odchodu z města na střední nebo vysokou školu. Tuto informaci uvedli všichni respondenti z kategorie vedoucích. U Generace 89, a u Chovatelů tato informace vysledovat nelze, jelikož mají nedostatek mladých členů. V případě Rybářů neměl respondent dostatečný přehled, aby na otázku odpověděl.

9 Kritická diskuse

Na závěr bych rád věnoval část prostoru mému komentáři k této práci. Její tvorba mi byla velkou zkušeností a chtěl bych tak v této části poukázat na prostor pro zlepšení, který se v ní nachází, a jsem si ho vědom.

Jako chybějící prvek práce vidím předvýzkum formou dotazníkového šetření, který by poskytl částečnou charakteristiku populace v místě výzkumu a ulehčil by formulaci konkrétních otázek v rozhovorech s respondenty. Z toho důvodu docházelo v průběhu sběru dat k vypouštění nehodících se otázek ze scénáře rozhovoru, nebo k jejich modifikacím a scénář rozhovoru tak nebyl pro všechny respondenty totožný.

S kódování přepsaných rozhovorů jsem začal až po uskutečnění všech rozhovorů. Toto zdržení hodnotím jako zbytečnost, jelikož samotné kódování mohlo dát impulsy k vylepšení scénáře k rozhovoru a ulehčit tím kódování v budoucnu.

Na základě zkušeností s kontaktováním a žádostí o rozhovor se budu snažit tyto schůzky naplánovat v co nejkratší době. Stávalo se mi, a to hlavně v případech vedoucích, že vedoucí neměli čas a schůzku jsem v některých případech domlouval i v průběhu tří týdnů, což celkovou dobu výzkumu značně prodloužilo.

Cennou zkušeností mi byly i problémy nahrávkou, která byla pořízena v hlučnější kavárně. Přepis takové nahrávky byl téměř nemožný. Podařilo se mi sice nahrávku zkvalitnit použitím vhodného software, ale po takové zkušenosti bych radši podstoupil přesun s respondentem do vhodnějšího prostoru. Nejistota, jestli se nahrávku podaří upravit do přepsatelné podoby, výzkum nijak neurychlí, spíše naopak.

Závěr

Všechny výzkumné cíle byly v práci dosaženy zodpovězením výzkumných otázek.

Participace mladých lidí na organizacích občanské společnosti, které jsem ve městě Litomyšl zkoumal, se ukázala být svou povahou účelná převážně ve smyslu účasti ve společenském životě a tím, že se mladí lidé věnují zájmům, které je baví.

Ze sedmi spolků, které jsem do výzkumu vybral, mají s nedostatečnou participací mladých lidí problém pouze dva spolky, a to konkrétně Český svaz chovatelů a Generace 89.

Projev občanské společnosti jako „hlídacího psa“ kontrolujícího stát nebyl nikde vyzkoumán. Ojedinělou funkcí občanské společnosti, která byla v jednom ze zkoumaných spolků objevena, byla funkce participační. Ta byla objevena ve spolku Generace 89, který má přímo v jednom z bodů svých stanov psáno, že chce podporovat občanskou společnost ve městě Litomyšl. Nejčastěji spolky využívají integrativní funkce a funkci kultivace společných zájmů.

Rozhodně nelze tvrdit, že mají obecně mladí lidé v Litomyšli přehled o škále spolků, které ve městě figurují. Povědomí o spolcích je z velké části ovlivněné rodinou a lidmi, se kterými mladý člověk přijde do styku. O některých spolcích se dá říct, že podporují vznik kamarádství uvnitř spolku více než ostatní. Takovými spolky jsou typicky Skaut a Sdružení dobrovolných hasičů, kteří zároveň nemají problém s příchodem nových mladých členů a je o nich ve městě povědomí.

Neúčast mladých lidí, jak se ukázalo, má svůj důvod spíše v obecné nevědomosti o spolcích ve městě Litomyšl nebo v pasivitě, než v odmítavém postoji nebo v cíleném distancování se.

Motivace mladých lidí k účasti na spolkové činnosti se tak dají strukturovat do několika základních oblastí, které však mohou být pro každého trochu jiné.

Předně se jedná o podíl na funkcích spolku, jejich cílech a aktivitách. Členství ve spolku posiluje vědomí o zajímavé nebo záslužné aktivitě, o poslání, které spolek plní, a spolu s tím i o možnosti vlastní seberealizace s vazbou na druhé, na celou skupinu, širší společenství. Někteří členové bývají veřejně činní nebo se angažují ve veřejné sféře i mimo spolkovou činnost a tento jejich přístup jim „otevřít dveře“ ke spolkové činnosti, ale i obráceně. Dokonce mohou být členy více než jednoho spolku. Naopak někteří mladí lidé se sice někdy podílejí na aktivitách spolků, na organizovaných akcích, ale jen příležitostně, bez závazků, podle své momentální volby.

Předpokladem pro účast ve spolku bývá i to, jak se dotyčný člověk dozvěděl o spolku, nebo to, že v něm třeba již v dětství působil. Nejednou má velký vliv na rozhodování mladých lidí okruh jejich blízkých (rodina, přátelé, známí). V některých spolcích působí několikátá generace rodinných příslušníků. Mladí se učí přebírat odpovědnost za spolek a jeho fungování, za výchovu mladších generací a předávání „štafety“ mezi starší a mladší generací.

Okolnosti, které ovlivňují příliv nebo úbytek členů, bývá spojen s oblastí zájmů nebo osobních vztahů, které se váží na spolkovou činnost. Zájmy, vztahy se jednak u řady lidí mění, ať již z hlediska dávajících se možností a jejich volby, ale také v důsledku důrazu na vlastní individuální cíle, užitek, nezávanost, nezávanost, vlastní seberealizaci nebo také individualismus. Úbytek mladých v některých spolcích bývá spojen také s mobilitou. Změna místa (přechod na střední, vysokou školu) mnohdy ruší původní vazby nebo možnost plně se věnovat spolkové činnosti na původním místě.

Jedním z důvodů nezájmu o spolkovou činnost bývá důraz na to, že někteří mladí lidé nechtějí být organizováni, že v životě nemají problém, jak trávit svůj čas, anebo mají jiné, popř. nevyhraněné zájmy. Zájem o činnost ve spolku je podmíněn také tím, jakou má spolek v místě ohlas, podporu, zázemí, tradici nebo členskou základnu. Další důvod nezájmu o činnost ve spolcích bývá i nevědomost o jejich existenci.

Okolností, které působí na motivace lidí participovat, anebo neparticipovat na důležitém segmentu občanské společnosti, jakým jsou právě spolky, může být velmi mnoho. Lze

předpokládat, že v centru pozornosti se mohou ocitnout i takové aspekty, které se váží na odlišné charakteristiky spolků. Patří k nim:

- zaměření spolku, jeho aktivity, cíle a funkce,
- koho sdružuje,
- jaká je věková struktura spolku a jeho velikost,
- na jakém principu organizace funguje, zda na členském nebo nečlenském,
- jaké je vedení spolku a jak dochází k obměně autorit a zkušených lidí,
- jak se prezentuje nebo je prezentován,
- jak získává své členy, popř. participující,
- jaká je cirkulace členů, popř. participujících na spolkové činnosti,
- zda spolek existuje jen jako lokální organizace, nebo jako organizace v síti státní nebo i mezinárodní organizace,
- jaké má místo v rámci spolků, působících v místě,
- jaký vztah má spolek k městské správě nebo k dalším aktérům místního rozvoje,
- jak je vnímán veřejností,
- jaké jsou zdroje pro zabezpečení spolkové činnosti,
- jakých materiálně-technickým zázemím nebo prostředky disponuje,
- jakou finanční nebo jinou podporu má pro svou činnost

aj.

Participace mladých lidí na spolkové činnosti je podmíněna řadou okolností. Jedná se jak o objektivní, tak subjektivní okolnosti. K prvním patří to, v jakých společenských podmínkách spolky v místě působí, k subjektivním okolnostem patří to, jaká je motivace mladých lidí zapojit se do spolků. Motivace předpokládá vztah k prostředí, ve kterém lidé žijí, předpokládá ochotu a zaujetí věnovat pozornost a čas činnostem, které vyžadují koncentraci na společné cíle, vzájemné sdílení, organizovanou činnost.

Ukazuje se, že pro zapojení do spolku hrají prioritu společné zájmy a mezilidské vztahy, které se ve spolku realizují. Důležitý je také odpovědný přístup k vyvíjeným činnostem v souladu s funkcí spolku. V tomto smyslu je pro některé mladé lidi spolek příležitostí

pro vlastní seberealizaci, pro druhé příliš svázanou formou, kterou v životě nevyhledávají.

Učinná zjištění vedou k několika zajímavým otázkám, které by bylo účelné dále zkoumat.

1. Kdo jsou hlavní aktéři rozvoje spolků v místě?
2. Jak se mění soudobý spolkový život v místě?
3. Za jakých předpokladů jsou mladí lidé ochotni věnovat pozornost, čas, aktivity spolkové činnosti?

Vedení výzkumu a práce sociologa v terénu pro mě byla velkou a přínosnou zkušeností. Tato práce mi dala velmi dobrý předpoklad k profilaci v nadcházejícím studiu sociologie a jsem za výběr tohoto téma velmi vděčný.

Seznam použité literatury

BROKL, Lubomír. 2002. *Hledání občanské společnosti*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky. ISBN 8086729001.

BUNČÁK, Ján, Lucie Kudová. 2014. *Kapitoly z obecné sociologie*. Hradec Králové: Filosofická fakulta.

HENDL, Jan. 2016. *Kvalitativní výzkum, základní teorie, metody a aplikace*. 4. Vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9

MÜLLER, Karel B. 2003. *Češi a občanská společnost: pojem, problémy, východiska*. Vyd. 2. Praha: Triton. Filosofická setkávání. ISBN 80-7254-387-3.

NEKVAPIL, Václav. 2008. *Občanská společnost*. Praha: Vyšší odborná škola publicistiky. ISBN 978-80-903757-3-4.

SKOVAJSA, Marek. 2010. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-681-0.

STACHOVÁ, Jana. 2008. *Občanská společnost v regionech České republiky*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. Sociologické disertace. ISBN 978-80-7330-142-2.

REKTOŘÍK, Jaroslav. 2010. *Organizace neziskového sektoru: Základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vydání. Praha: Ekopress.r.o.. ISBN 978-80-86929-54-5

Použité internetové zdroje

zakony.kurzy.cz, 2014 [online]. [cit. 3. 5. 2017 22:45]. Dostupné z:

<http://zakony.kurzy.cz/89-2012-obcansky-zakonik/cast-1-hlava-2-dil-3-oddil-2-pododdil-2/>

Seznam příloh

Ukázka transkripce rozhovoru	1
Kódovník	7
Ukázka kódování	8

Ukázka transkripce rozhovoru

Já Tak mi prosím řekněte, jakou tady u tělovýchovné jednoty Jiskra zastáváte funkci a co je vaší náplní práce tady v té organizaci

Respondent Teď to budou dva roky, co tady zastávám funkci předsedy, dále tady zastávám funkci místopředsedy fotbalového oddílu, trenéra dorostu a ještě sedím za CSSD ve sportovní komisi na městě, takže funkcí mám poměrně dost.

Já Vy říkáte, že jste tu 2 roky...

Respondent Jako předseda 2 roky, u Jiskry jsem 3 roky, protože jsem tady trénoval A mužstvo, vrátil jsem se a trénuju 19 let a poslední 4 roky jsem v Litomyšli, z toho jsem tu trénoval rok a půl muže, pak jsem půl roku přerušil činnost, ale byl jsem u B mužů jako trenér, protože tam u toho nikdo nechtěl být a teď tu budu rok u dorostu.

Já To znamená - je skupina fotbalová a skupina Jiskra, která je nad tím. Vidíte vy i do ostatních oddílů, které pod tu Jiskru spadají?

Respondent No tak vidím, samozřejmě, protože nás je tu 9 oddílů v tělovýchovné jednotě, v podstatě ty hlavní jsou basketbal fotbal a karate, atletika, pak je tu jachting, je tu oddíl lyžování a ještě něco..? A ještě oddíl stolního tenisu. Je tu zhruba 500 lidí, z toho je asi 350 dětí.

Já Pod celou Jiskrou?

Respondent ano

Já Víte zhruba kolik je fotbalistů?

Respondent Zhruba 130. 94 je mládeže a funkcionářů a ostatních je zhruba 30

Já + chlapi?

Respondent + A družstvo

Já A víte vy kdy ta tělovýchovná jednota vznikla a zároveň i tělovýchovné družstvo?

Respondent To nevím, ale fotbal tu slavil 80 let. Ne, 90.

Já Takže logicky jste u zrodu nebyl, ale můžete asi říct, za jakým účelem to

vzniklo?

Respondent Tak určitě to byla nějaká parta nadšenců, která chtěla hrát fotbal a jelikož chtěli hrát organizovaně, tak se museli dostat pod nějaký svaz. Tím pádem se muselo udělat členství a hráli soutěže v podstatě v rámci tohoto bývalý Župy, co bylo dřív, pak byl Králohradecký kraj, Východočeský kraj a teď je kraj Pardubickéj.

Já Vy jste zmínil víc spolků pod Jiskrou... Karate, fotbal, hokej tam není, že?

Respondent Ne

Já Jste vy schopný posoudit jestli mezi nimi panuje nějaká rivalita nebo spolupráce? Nebo jestli jsou rozsekaný do skupinek podle toho sportu?

#00:00:00-0#

Respondent Dva oddíly jsou na samostatné IČO. To znamená že oddíl basketbalu má své účetnictví a oddíl karate má taky své účetnictví. My jim do těch financí nevidíme, mají svůj účet, kam jim chodí příspěvky od města a sponzorů, oni pouze nám platí za člena 300 korun na chod tělovýchovné jednoty.

Já Jaký má ten fotbalový klub cíle?

Respondent Abych vám řekl pravdu, tak já to dnes vidím tak, že fotbalový klub má cíle takový, aby vychovával mládež.

Já Dá se říct až na ten morál?

Respondent Po morální stránce určitě. Ty děcka by se měli vychovávat, aby v týhle společnosti byli schopný říct, aby tam byla soutěživost, dravost, fair-play samozřejmě. Aby tam byli všechny věci, co patří k životu. Abychom je tu i vychovávali.

Já A daří se to?

Respondent No, není to jednoduchý všechno. Všechno vychází od rodiny. Poznáte to když s těmi dětmi děláte dýl, tak poznáte jak jsou doma vedený. Jestli jsou samostatný, jestli si dělají co chtějí. Jestli je to doma liberální a rodiče ani nevědí kde děti jsou. Je hodně poctivých kluků, je taky hodně kluků, který opravdu - že ty rodiče je sem odložej. Když vidím návštěvnost na dorostech, tak těch rodičů je tak 3 z 10. Ostatní rodiče buď k tomu netíhnou, ale že by se na kluka přišli podívat, moc nich není. #00:00:00-0#

Já Myslíte , že převážná většina z těch členů sem jde dobrovolně, že chce dělat ten fotbal? #00:00:00-0#

Respondent Je pravda, že ta morálka jde teď hrozně dolů. Dopadá bohužel už i na dospělý. #00:00:00-0#

Já Docházka? #00:00:00-0#

Respondent Docházka je tak ... Pokud trénujem 2x týdně, tak jsou ty kluci schopný. Ty dorostenci jsou tam i tací, kteří mají plný počet hodin a jsou tam i děcka, který mají 2/10. Dost se mi stává, že ho omluví maminka úplně nesmyslně, že nebude a že přijde až za zápasem. Tam je nejhorší to, že se vám hoch nedokáže sám omluvit ale že nechá rodiče, aby ho omluvili.

Já Je ten úpadek morálky vidět ještě na něčem jiném?

Respondent Takhle, je to samozřejmě o chování. Jsou slušný, nedovolej si, je to o přístupu. Nemůžete dnes na ně být zlejš, protože těch dětí je čím dál míň a když je budete ještě odrazovat svých chování... Snažíte se s nimi vyjít. Prostě ty děcka... snažím se je vzdělával jako učitel a snažím se k nim chovat, jak chci aby se chovali oni ke mě. Bohužel to někdy nejde ale vždycky v rámci nějaký slušnosti.

Já My jsme už nakousli tu členskou základnu. Říkal jste že je čím dál míň členů nebo se rozrůstáte?

Respondent Ne, pořád se to pohybuje kolem 500

Já Myslím to fotbalové mužstvo

Respondent Tam je problém, že ubylo to B mužstvo, dospělí ubyli, takže zhruba. Je pravda to, že děti se pohybují kolem 90 zhruba. U těch dospělých se to malinko jako ubývá. Je to tím zájmem. Ti kluci jsou tu všichni svobodný, mají plný lednice, zaplatěj za ně popelnice, vše jim koupí, uvaří. Ty chlapi se o nic nestaraj, takže jsou k tomu nezodpovědný a je to daný tím, že ta zodpovědnost a že musí něco udělat, aby si to uvědomil že musí - ta povinnost u těch dospělých dnes není.

Já Šlo by to trochu zevšeobecnit a říct jaká věková skupina jaká věková skupina do klubu nejvíc přichází a odchází? Mířím tam, jestli tu ty děti vyloženě vyrůstají. Už jste o tom taky trochu mluvil. že je vychováváte, tak jestli je tu i odchováváte.

Respondent Tk jsou tu děti, který přecházejí pořád nahoru až k mužů... Největší úmrtnost je mezi 15 a 18 lety. Ten dorost je tam udělaný 15-19 a tam je největší úmrtnost. U malých je to že 2x přijde, pak třeba 4x nepříjde ... Největší úmrtnost je při přechodu na střední nebo učňák.

Já Přesunul bych se k městu. Jakou roli hraje to město ve vztahu k Jiskře.

Respondent My jsme letos předali městu halu, protože nejsme schopni... dávali

nám příspěvky ale jen na teplo, elektriku, drobný úpravy. Ale bohužel postupně odchází topení, věci, které nejsme schopni zafinancovat z našich a z dotací. Jediné, co je výdělečné je chata ve Vranicích. Krom toho jen členské příspěvky. Teď se tedy o halu stará město, my ne. Oni nám dávají na nájem 67% a 33% si platíme z příspěvků členských.

Já Nevznikají s městem jakékoliv problémy?

Respondent Nějaký zásadní problém tu vůbec není, něco občas je ale rozhodně nic zásadního, že by to ohrožovalo činnost oddílů nebo činnost organizace. Město jinak přispívá na mládež, dostáváme 1840,- na dítě, takže tam je to velmi slušný. Město přispívá dobře na mládež, bez toho by to nebylo možný provozovat. Tam je nevýhoda v tom, že na dospělí vám město nedá ani korunu.

Já A dělá ta tělovýchovná jednota Jiskra třeba nějaký akce pro veřejnost nebo něco co není primárně zaměřený na ty sporty? x

Respondent Já si myslím, že ne. Dřív dělala Jiskra plesy. Dneska to nedělají, není kde a je to hodně o organizaci a ty lidi by museli jít a něco udělat a já dnes nevidím tu snahu, že by někdo šel dělat něco po pracovní době. Není tam ta vůle. Dřív to tak bylo, dřív ty lidi byli víc... kamarádští. Větší snaha někde pomoci a něco udělat. Dnes to vidím, že si odtrhnou a jdou domů.

Já Myslíte, že by bylo fajn a že by to pomohlo společenskému životu ve městě a upevnění společenských vazeb ve městě kdyby se něco takového dělalo?

Respondent Samozřejmě, kdyby se něco takového dělalo, tak by se třeba rodiče těch hráčů sházeli, určitě by se to upevnilo, protože přeci když bude nějaká společenská akce, kterou ta jiskra udělá, tak určitě někteří by tam přišli. Jak to vypadá, co jim to přinese atd.

Já Podílí se Jiskra v nějaké politické debatě s městem? Vy jste říkal, že sedíte v té komisi, jaký to má význam?

Respondent Já vám to řeknu takhle. Pro mě to má význam ten, že sedím u peněz a vím o penězích, který jdou do sportu v Litomyšli. Zhruba se jedná o 3 miliony korun, takže vím, kam ty investice jdou. Řeknu narovinu - ohlídám si to, protože vím. Hlídám si to a snažím se to ovlivnit.

Já Když se zeptám ještě trochu jinak. Vyvíjí jiskra nebo fotbalový klub politickou aktivitu, která by vedla k naplnění jejich zájmů? Ty dotace, nebo nějaké finance?

Respondent Litomyšl je kulturní město, Litomyšl není sportovní město, takže tady valná většina peněz a všeho jde do kultury. Do spolkového života a kultury.

Smetanova Litomyšl, akce co tu jsou. Lázně ducha a takový. Zájem města na tom, aby tu byla vyloženě silná Jiskra a hrála vyšší soutěže, dokázal by tu někdo něco v kolektivním sportu, tak si myslím, že o to tu není zájem.

Já Od těch sportovců nebo města?

Respondent Ani jedno, protože skutečně to dělá pár lidí. Sedí nás ve výkonném výboru 9 z 540 členů. Nemůžou tam sedět všechny ale vidím to na některých, že když tam jdou na ten výbor, tak doslova už aby to končilo. Zajímá je jen peníze, který přišli z města, každý jede sám na sebe a zajímá roste, aby jejich oddíl peníze měl a aby prosperoval a nějaká soudržnost tu není jako dřív.

Já Tzn. ten klub vůbec nevyužívá té své velké členské základny k tomu, aby nějaký ty zájmy prosadil. Vždycky to zařizují pouze funkcionáři jako jste vy a ostatní členové se věnují pouze sportu.

Respondent Přesně tak. Samozřejmě v každém mužstvu musí být trenér, jsou placení z města, poměrně slušnou částkou, tam to funguje velmi dobře, místo ty peníze vyplácí jednou za rok. Pokud ty trenéři zájem mají a mají licenci, tak s tím není problém, ty peníze na to jsou na městě připravený. Samozřejmě ty dobrovolní funkcionáři, těch ubývá. Vesměs to jsou lidi staršího věku nad 50 a vejš. Mladý o to moc zájem nemá. Ten vztah k tomu oddílu z hlediska mládeže, že by mládež měla zájem aby oddíl fungoval a byl schopen postavit pořadatelskou službu a byl schopen zorganizovat jiný věci, tak prostě není.

Já U těch členů tedy nevzniká nějaká rada hráčů, kteří by si mohli díky radě stěžovat na vedení?

Respondent Ale existuje. Oni jsou chytrý, hlavně ty dospělý. Ty by chtěli peníze za zápas a kopačky. To existuje, takový povídačky, ale nic oficiálního.

Já Vzniká v klubu nebo v jednotě nějaký pocit sounáležitosti, který přesahuje tu organizaci. Když odejdou z toho zápasu a jsou v tom svém osobním životě, mají nějaký party, kde se sházejí nebo prostě spolu chodí hrát fotbal ve volný chvíli.

Respondent Takhle, jsou partičky. U těch dospělých jsou dnes partičky. Dřív kolektiv, ať dopadlo dobře nebo špatně, tak se šlo do restaurace, dali se 2-3 piva a domů. Dneska když to vidím, odehrajou zápas, podívají se jestli někdo volal. Nepoznáte na nich skoro jestli vyhráli a odchází domů. Jsou partičky.

Já Celý tým se nedá říct, že by držel po hromadě?

Respondent U dospělých určitě ne. U mladých to je jiný, jsou zvyklí ze školy, mají víc času, tak je to trochu jiný. Zase ty děti nemají takovou ctižádost nebo jsou trochu jiný. Ale je to tím, že jsou svobodný, nemají žádnou zodpovědnost,

je jim to některým jedno. Ale aby s všichni spolu sedli a vyříkali si, co se dělo nebo proč někdo nepřišel, to se tu neděje. Já už jsem zažil hodně dobrých kolektivů, ale poslední dobou je to čím dál horší. Hlavně abych se měl dobře já, moje rodina a ostatní je moc nezajímá. Ty sociální věci moc ne.

Já Tu otázku jste skvěle vyčerpali, nemusím se ani dotazovat dál, takže děkuji za rozhovor.

9.1.1 Kódovník

Code System	405
Vedoucí	1
Členská základna	41
Obecná charakteristika členů	9
Rodinné pozadí členů	8
Participace vedoucího ve spolku	12
Spolek a město	22
Aktivita vyvíjená spolkem	31
Hodnoty pro členy	6
Účast členů	22
Vznik spolku a jeho účel	19
Nečlen	0
Rodinné pozadí	3
Podmínky k hypotetické účasti	13
Důvody k neúčasti	17
Participace v minulosti	4
Alternativní prostor pro osobní realizaci	6
Člen	0
Počátek členství a okolnosti	10
Participace jinde	10
Forma participace	23
Motivace k participaci	25
Participace v čase	5
Spolek (a jeho charakteristika)	0
Dobrovolní hasiči	1
Nábor	3
Vnitřní struktura	1
Rybáři	5
Nábor	2
Forma participace členů	4
Chovatelé	10
Nábor	3
Debrujáři	4
Nábor	1
Generace89	1
Původ participace obecně	6
Fotbal	4
Pionýr	1
Skaut	12
Nábor	2
Ostatní spolky	31
Rozdíly mezi spolky	4
Vztahy mezi ostatními spolky	12

9.1.2 Část okódovaného rozhovoru

	4	T: A na fotbal teda hlavně přes tu rodinu? Je to taková tradice, jsi řekl...
..Fotbal	5	R: No, taťka se mě zeptal, jestli chci chodit a já jsem chtěl. Bavilo mě to už od Újezda, tak mě tam přihlásil... a pak jsem kvůli škole přešel do Litomyšle.
..Počátek členství	6	T: Čili u fotbalu to bylo rodina, kdo tě tam přivedl. Měl jsi tam už nějaký kamarád?
	7	R: Asi ne. Bylo to vlastně, když jsem šel ze školky na základku, takže tam byli...
	8	T: A u toho skauta to bylo naopak přes kamarády?
..Skaut	9	R: No, i mamka nadhodila, jestli tam nechci chodit... já nějak moc nevěděl co bavit a už jsem u toho zůstal.
	10	T: Takže u obojího jsi zůstal a chodíš do teď?
	11	R: Přesně.
	12	T: Změnila se nějak od začátku, kdy jsi tam začal chodit, tvoje motivace do teď?
..Skaut	13	R: No tak u skautu bych řekl, že určitě. Tam jsem nejdřív chodil kvůli kamarád vychovávat nějaký další generace skautů a ať náš oddíl nezanikne. Co se týče nehledal. Prostě jsem ho hrál rád. Teď ho samozřejmě mám rád furt, ale už je zdokonaloval a něco prostě dělal. Mít nějakou fyzickou zdatnost a kondici. C kamarádům tam rád chodím. Je to kolektivní sport žejo a nechci nechat ty osi právě nezklamal ten tým. Jsem tam jeden z nejstarších teďka v té kategorii, v I kvůli ostatním, abych se nezklamal třeba.
..Forma		
..Motivace k		
..Fotbal		
	14	T: Takže cítíš i odpovědnost za to, že tam chodíš?
..Forma participace	15	R: To určitě, no. Řek bych že jo.
	16	T: Takže proč sis vybral zrovna tyhle dva spolky? Třeba u fotbalu jsi říkal, že...
	17	R: Asi jo no... třeba taky finančně na tom jseme úplně nejlíp... nebo takhle, jsi